NORDHUNGARIA INFORMO

Informilo de „Király Lajos" Esperanto Amika Rondo

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

A „Király Lajos" Eszperantó Baráti Kör Tájékoztatója

2007. Március
Marto 2007.

MÁRCIUS ... 3
A MASSZÁZS ... 3
MARTO ... 4
LA MASAĜO ... 4
A NAPOZÁSRÓL ... 5
IOM PRI LA SUNBANIĜO ... 5
VICCEK / ŜERCOJ ... 6
HÍREK / ANONCOJ ... 7
Nemzetközi Nőnap Hirosimában ... 11
HIROSIMAI NŐNAPRA – 2007 ... 11
Internacia Virintago en Hirosima ... 12
AL VIRINTAGO DE HIROSIMA – 2007 ... 12
Vietnami Eszperantista Fiatalok ... 13
Vietnama Esperantista Junularo ... 13
ADA SIKORSKA-FIGHIERA ... 14
IDÉZETEK ... 20
CITAĴOJ ... 21
Vi silentas ... 21
KIRÁLY LAJOS ... 21
LUDOVIKO KIRÁLY ... 21
„Augusztusban Miskolcon lesz az Országos Eszperantó Kongresszus” ... 22
„En aŭgusto estos en Miskolc la Landa Esperanto-Kongreso” ... 23
Csiga biga ... 25
AZ ÉHSÉG NAGY ÚR ... 25
SE LA MALSATO TURMENTAS ... 26
BÖLCS MONDÁSOK / SAĜECAROJ ... 28
A 92. Egyetemes Eszperantó Kongresszus ... 28
JAPÁN FÖLDRAJZA ... 28
YOKOHAMA ÁLTALÁBAN ... 30
JAPÁN TÁRSADALOM ... 31
LA 92. UNIVERSALA ESPERANTO-KONGRESO ... 32
Japanio, la ĉi-jara kongreslando. ... 32
JAPANIO GEOGRAFIE ... 33
Kie estas Japanio? ... 33
Ĉu Japanio estas tropika lando? ... 33
Ĉu neĝas multe en Tokio kaj Jokohamo? ... 33
Ĉu Japanio estas ebena lando? ... 33
Kial oftas tertremoj? ... 33
Kiel pri jarsezonoj? ... 34
JOKOHAMO ĜENERALE ... 34
Ĉu Jokohamo havas longan historion? ... 35
Kia urbo nun estas Jokohamo? ... 35
Kie estas la kongresejoj de la UK? ... 35
Kia estas la Esperanto-movado en Jokohamo? ... 35
JAPANA SOCIO ... 35
Kial Japanio tiel rapide progresis post la dua mondmilito? ... 35
Kiaj estas japanaj urboj kaj homoj? ... 36
Kiaj estas la nunaj sociaj problemoj? ... 36

MÁRCIUS

Hóvirág / Neĝborulo

Kedves Olvasóink!

Eljött a tavasz első hónapja a március. A tél folyamán beszéltünk egészségi állapotunk, szépségünk megőrzéséről. Most folytatjuk ezt a programunkat, hasznos tanácsokat, információkat adva Önöknek, Mindnyájuknak.

A MASSZÁZS

Beszélhetnénk most a masszázsról, de helyette azt javasoljuk, hogy kérjenek tanácsot annak igazi mesterétől.
A reflexológiáról sokszor olvashatunk és sok helyen. Lehet, hogy csak kevés ember van, aki erről mostanáig semmit sem hallott. Mégis, akik megpróbálták és eléggé kitartóan végezték a gyakorlatait az annak megfelelő ideig, bizonyára jó tapasztalatokat szereztek az eredményeket elérve. Ha Önök jól szeretnék elvégezni a talp- vagy más testrészük masszírozását, szíveskedjenek tanácsot kérni eszmetársunktól **Zelimir Pehár** elnök úrtól, aki *Tajvanon* él és a MondEtur nevű eszperantó csoportjával pontosan ezeknek az egészségmegörző programoknak a gyakorlásával foglalkozik.

E-mail címe: info@mondEtur.net
A web. lapja működésük bemutatását szolgálja: www.//mondmtur.net

Pásztor lászlóné

MARTO

Printempaj floroj

Karaj niaj legantoj!

Alvenis la unua monato de la printempo. Dum la vintro ni parolis pri la necesa gardo kaj plibonigo de nia sanstato kaj beleco. Nun ni daŭrigas nian ĉi programon, utilajn konsilojn kaj informojn donante al vi ĉiuj.

LA MASAĜO

Ni povus paroli nun pri la masaĝo sed anstataŭ tio ni proponas, ke vi petu konsilojn de ĝia vera majstro.

Pri la refleksologio ni povas legi multfoje, multloke. Povas okazi, ke nur malmultaj homoj povas esti, kiuj neniom aŭdis pri tio ĝis nun. Tamen, kiuj elprovis kaj sufiĉe persiste faris ties ekzercojn dum necesa tempo, certe rikoltis bonajn spertojn akirinte rezultojn.

Se vi ŝatus bone fari la masaĝon de via plando aŭ de alia korpoparto, bonvolu peti konsilojn de nia samideano prezidanto Zelimir Pehar, kiu loĝas en Tajvano kaj lia Esperanto grupo MondEtur okupiĝas ĝuste per tiuj sanoflego-programoj.

Lia retadreso estas: info@mondetur.net

Lia retpaĝo servas la informdonojn pri ilia funkciado: www.mondetur.net

Adrienne, s-rino Pásztor

A NAPOZÁSRÓL

Most, hogy eljött a tavasz, beszélnünk kell a napozásról is. Az érzékeny bőrre nagyon ártalmas lehet a napsugárzás a szeles időben. Ezért, bőrünket fokozottan óvnunk, védenünk kell. Lépésenként kell hozzászoktatnunk bőrünket – kihasználva az első tavaszi napsugarakat – az erősebb nyári napfényhez. A tűző napon hirtelen elkezdett napozás a bőrt sorvadttá, ráncossá teszi. A tudósok szerint ennek az oka a megsérült légkörön át bejutó ultraviola sugarak károsító hatása. Kiszűrhetők ezek a sugarak fényvédő készítményekkel, melyek a barnulást nem akadályozzák, csak visszaverik, vagy elnyelik a károsító hatást.
A napozás kiszárítja a bőr felső rétegeit, ezért fürdés után használjunk hidratáló testápolószert, és használhatjuk a természet ajándékjait is, a gyógyfüveket. Mint ahogyan már korábban szóltam az otthon készíthető pakolásról, most is ajánlom ezek használatát. Otthon is készíthetünk pakolást: tejjel, tojással, élesztővel, gyümölccsel. A házi készítmények hatása sokrétű: vitamínt pótolnak, a vízhiányos fonnyadt bőrt regenerálják, nyugtató hatásúak, fokozzák a bőr vérellátását, s ami a legfontosabb: szépítenek és olcsók.

Pásztor Lászlóné

IOM PRI LA SUNBANIĜO

Nun, ke alvenis la printempo, ni devas paroli ankaŭ pri la sunbaniĝo.
Por la sentema haŭto tre damaĝa povas esti la printempa sunradiado en ventema vetero. Tial, nian haŭton ni devas speciale gardi, ŝirmi. Ni devas alkutimigi nian haŭton - gradoj post gradoj per eluzo de la unuaj printempaj sunradioj – al la pli forta somera sunlumo.
Dum la bruliga sunradiado la subite komencita sunbanigxo igas la haŭton atrofita, falta.
Laŭ la sciencistoj la kaŭzo de ĉi tiu problemo estas la damaĝa efiko de la ultraviolo-radioj envenantaj tra la ozontavolo de la vundiĝinta atmosfero. Defiltreblaj estas ĉi tiuj radioj per la lumdefendantaj produktaĵoj, kiuj ne malhelpas la bruniĝon, nur reĵetas aŭ englutas la malutilan efikon. La sunbanado sekigas la superajn tavolojn de la haŭto, tial post la banado ni uzu akvohavan korpan-prizorgilaĵon (kremon) kaj ankaŭ ni povas uzebli la donacojn de la naturo: la kuracherbojn.
Kiel mi rakontis jam pli frue, ankaŭ nun mi proponas ties uzon. Ni povas fari refreŝigilaĵojn hejme: per lakto, kokinovo-flavo, fermento, fruktoj.
La efiko de la hejme faritaj produktaĵoj estas multspecia. Ili kompletige donas vitaminojn, regeneras la sekan, velkan haŭton, sedative efikas, pligrandigas la sangoprovizon de la haŭto, kaj kio la plej grava estas: plibeligas kaj malmultekostas.

Adrienne, s-rino Pásztor

VICCEK / ŜERCOJ

Szökevény

- Képzeld, Benőke, elrepült a papagájod! – újságolja az anyuka az iskolából hazaérkező gyereknek.
- Sejtettem, hogy így lesz.
- Miért?
- Mert tegnap, amikor földrajzot tanultam, a vállamra ült és nézegette a térképet.

Szörnyűség

- Képzeld, elhagyott a férjem! – panaszkodik Kovácsné a barátnőjének.- Milyen szőrnyűség türténhet még velem?
- Az, hogy visszajön.

Fuĝanto

- Imagu, Benĵameneto, forflugis via papago! – informis la panjo sian fileton, kiu ĵus alvenis el la lernejo..
- Mi sciis.
- Kial?
- Ĉar hieraŭ dum la ellernado de la geografio ĝi sidis sur mian ŝultron kaj rigardadis la mapon.

Teruraĵo

- Imagu, forlasis mia edzo! – plendis sinjorino Kovács al sia amikino –
- Kia teruraĵo okazeblas ankoraŭ kun mi?
- Tio, ke li revenos.

A Molnár csárda Felsőhámorban a Bükkben
„Molnár-ĉardo" en la miskolca kvartalo Felsőhámor, en la montaro Bükk

HÍREK / ANONCOJ
Könyvvásárlás

A Magyarországi Eszperantó Szövetségnél vásárolható könyvek listáját az alábbi honlap címen tették közzé:

http://www.c.3.hu/esperantohea

A Magyarországi Eszperantó Szövetség új elérhetőségei:

http://esperantohea.ini.hu és http://hea.ini.hu

Librovendado

Sur la sekva retpaĝo estas publikata la listo de la esperantolingvaj libroj aĉeteblaj ĉe la Hungaria Esperanto-Asocio:

http://www..c.3.hu/esperantohea

La novaj atingeblecoj de la Hungaria Esperanto-Asocio estas:

http://esperantohea.ini.hu kaj http://hea.ini.hu

Lengyel Eszperantó Rádió!

http://www.polskieradio.pl/podcast/39/podcast.xml

Pola Esperanto Radio!

http://www.polskieradio.pl/podcast/39/podcast.xml

Magyarország turisztikai honlapja

2006. decemberrel kezdődött meg régiónként a helytörténetekkel történő feltöltése a MESZ eszperantó nyelvű túrisztikai honlapjának.
Ennek elérhetősége: www.hungario.hu

Turisma retpaĝo de Hungario

Ekde decembro de 2006, ekkomenciĝis - po regionoj de Hungario - la enigo de la lokhistorioj de gravaj lokoj al la turisma retpaĝo de Hungaria Esperanto-Asocio.
Ĝia atingebleco, adreso estas: www.hungario.hu

Pedagógus konferencia

A világ eszperantó tanárainak (ILEI) 40. Konferenciáját Ranzanban, Japánban tartják az idén 2007. augusztus 11-17 között.

A programválaszték:

Japán közelről – a kultúrája közvetlenül az Önök szeme elé tárul
Bensőséges körben kolegiáris légkör
Kulturális és kirándulási program
Változó és ösztönző előadások
Szerényköltségű elszállásolás és bőséges program
Eszperantó-tanfolyamok és kellemes esti rendezvények
A Nyelvek Fesztiválja és kultúrák
Szimpózium konferencia-témáról
Ismerkedés a nevelés világával
A tanítási képességek helyesbítése

Fordította: Pásztor Lászlóné

La 40-a Konferenco de ILEI

La 40-a Konferenco de ILEI okazos en Ranzan, Japanio inter 11-19 aŭgusto 2007.

La elekteblaj programoj estos:

Japanio de proksime – ĝia kulturo malfermiĝos tuj antaŭ Viaj okuloj
Kolegeca etoso en intima rondo
Kultura kaj ekskursa programoj
Variaj kaj instigaj prelegoj
Malaltpreza loĝigo kaj abunda programo
E-kursoj kaj agrablaj vesperaj aranĝoj
Festivalo de lingvoj kaj kulturoj
Simpoziono pri konferenca temo
Konatiĝo kun la mondo de edukado
Plibonigo de Viaj instrukapabloj.

(De listo „lokaj-esperanto-grupoj: Aida Cizikaite kaj Tieko Isikawa)

Új eszperantó szervezet a Balatonnál!

Új, 2006. decemberben cégbejegyzett eszperantó szervezet kezdte meg a működését a Balaton déli partján. Siófokon és Tabon tevékenykedik és hála Szányel Csabának, már saját web.lapja is van:

http://www.esperanto-balaton.tar.hu

Ott szervezik az Ifjusági Eszperantó Találkozót Tabon 2007. április 13-15-ig.
Információ: Lukács Árontól: esperanto@g.mail.com

Nova Esperanto organizaĵo ekfunkciis ĉe la lago Balatono!

Nova, en la 2006. jara decembro prokurita organizo ekfunkciis sur la suda bordo de la lago Balatono. Ĝi agadas en Siófok kaj en Tab kaj danko al la prezidanto Csaba Szányel (Ĉaba Sanjel), ili havas jam ankaŭ propran retpaĝon:

http://www.esperanto-balatono.tar.hu

Oni organizas la Junularan Esperanto renkontiĝon en Tab: la 13-15-an de aprilo en 2007.
JER 2007 Tab

Informacio de: Áron Lukács
esperanto@g.mail.com

Eszperanto-Rádió Jászberényben!

Már éjjel-nappal hallgatható az eszperantó Rádió Jászberény műsora! Az elérhetőségét megtalálhatják a Barátság Eszperantó egyesület honlapján.

http://esperantoszolnok.ini.hu

http://87242.26.81:8000/listen.pls

Esperanto-Radio en Jászberény (Jasberenj)!

Jam tage-nokte estas aŭskultebla la programo de Esperanto-Radio Jászberény!
La atingeblecon de la radio vi povas trovi sur la hejmpaĝo de Amikeco Esperanto-Asocio:

http://esperantoszolnok.ini.hu

http://87.242.26.81:8000/listen.pls

Olaszországi Országos Eszperantó Kongresszus

Az olasz eszperantisták Pisában rendezik meg a 74. országos Eszperantó Kongresszusukat 2007. szeptember 1-6-ig.
Részletes információkért forduljanak az alábbi honlaphoz:

www.esperanto.it/html/fei/kongreso.htm

Fordította: Pásztor Lászlóné

Esperanto Kongreso de Itala Esperanto Federacio

La italaj esperantistoj aranĝos sian 74-an Landan Esperanto Kongreson en urbo Pisa, la 1-6-an de septembro 2007. Por akiri detalajn informojn bonvolu viziti la suban retadreson:

www.esperanto.it/html/fei/kongreso.htm
(„Amerio"f.amerio@carpani.homelinux.net)

Halgassa az olasz eszperantó rádiót!

Örömmel adjuk tovább a hírt az olasz eszperantó rádió adásairól is.
Elérhetősége:

www.international.rai.it/radio/multlingue/presentazioni/esperanto/shtml

Aŭskultu la italian Esperanto Radion!

Ĝoje ni pludonas la informon pri la funkcio de italia Esperanto radio Ĝia atingebleco estas:

www.international.rai.it/radio/multlingue/presentazioni/esperanto/shtml

Nemzetközi Ifjúsági Fesztivál

Nemzetközi Ifjúsági Fesztivált rendeznek Húsvét-hetében 2007. április 5-10 között Lignano Sabbiadoroban (UDINI) Olaszországban. Bővebb információt kaphatnak F. Ameriótól:

Ameriof.amerio@atc.torino.it

Internacia Junulara Festivalo

„Internacia Junulara Festivalo 2007" okazos dum la Paska semajno 5-10 aprilo 2007, en Lignano Sabbiadoro (UDINI). Pliajn informojn petu de F. Amerio:

Ameriof.amerio@atc.torino.it

Nemzetközi Nőnap Hirosimában

A japán városból Hirosimából január végén én Pásztor Lászlóné Adrienne béke-együttműködésre kaptam felkérést Osioka Takeotól, hogy üdvözöljem a 25. Hirosimai Nemzetközi Nőnapot.
Meghatározta a küldendő nőnapi üdvözlet témáját. Igenlő választ adtam és versbe foglalt üdvözletemet elküldtem a felkérő személynek.
A vers szövege a kérésnek megfelelően háború-ellenes, bemutatja a háború borzalmait, békevágyat sugall és egyben nőnapi üdvözlet is. A vers magyar nyelvű szövege a következő

HIROSIMAI NŐNAPRA – 2007

Derült égből villámcsapás,
szétlőtt gyárak és üzemek.
Így ért minket a támadás,
fegyverek; tankok…seregek.

Égő házak és házromok.
Koldusok, árva-otthonok.
Elkurvult nők, utcán halott.
Nyomorékok, s fosztogatók.

Nem akarunk: éhinséget,
életünkért rettegni,
lebombázott óvóhelyet,
atom-bombát elszenvedni!

Akarunk mind: nyugodt éltet,
derűt, munkát és tanulást.
Termő-földet, mezőt, melyet
csizmasarok nem tapos már,

nemzetek közt megegyezést,
kulturális csereberét,
ne szentesíthesse törvény:
a háború igenlését!

Jót akarunk: jövő esélyt!
Eszperantót, s világbékét!
Mindig legyen: mád, s holnapod!
Legyen boldog a Nőnapod!

(Írta: Pásztor Adri 2007. január 28-án)

Internacia Virintago en Hirosima

El la japana urbo Hirosima, je fino de januaro: mi Adrienne Lászlóné Pásztor ricevis alvokon de Osioka Takeo, je packunlaboro por saluti la 25-an Internacian Virino-Tagon.
Ŝi decidis la temon de la sendenda virintaga saluto. Mi akceptis la taskon jese, kaj sendis mian poem-saluton al la persono de la petinta.
La teksto de la poemo devis esti – laŭ la antaŭdecidita peto de la petanto – kontraŭmilita, prezentante la terurаĵojn de la milito, sugestu pac-sopiron, kaj estu samtempe ankaŭ saluto al la 2007-a Virintago de Hirosima.
La esperantolingva poemo estas la sekva:

AL VIRINTAGO DE HIROSIMA – 2007

El helĉiel fulmofrapo.
La fabriko dispafita.
Armilo: tanko…armeo,
okazas atak' milita!

Domruinoj, domoj brulaj.
Almozuloj, orfo-hejmoj,
multvirinoj putriniĝaj,
kripliĝo, morto, rabadoj!

Ni ne bezonas: la hungron!
Pri nia viv' timtremegi,
la bombarditan ŝirmejon,
atom-bombon devtoleri!

Ni volas: trankvilan vivon!
Estu: laboro, lernado,
agro, kampo kaj sur tion
ne surtretu bot-kalkano

internaci-akordiĝo,
kulturo-interŝanĝado,
ne promulgeblu la leĝo:
la komencon de l' milito!

Ni bonvolas: estont'- ŝancon!
Esperanton kaj mondpacon!
Ĉiaman nunon, morgaŭon!
Havu: ĝojan Virintagon!

(Verkis Adri Pásztor, la 28-an de januaro 2007)

Vietnami Eszperantista Fiatalok

A vietnami eszperantista ifjúsági szervezet a VEJO új szervezete a Vietnami Eszperantista Ifjúságnak és a 44. Tagozata a Világ Eszperantista Ifjúsági Szervezetnek (TEJO). Ez azzal a céllal alakult, hogy hozzájáruljon az eszperantista ifjúsági mozgalom kibontakozásához, az együtt munkálkodással kiszélesítse a szolidaritást, a barátságot a kölcsönös megértés alapján az eszperantisták között. Jelenleg sok tagjuk van, akik aktivitásukkal és azonos eszmei indíttatással szívesen járulnak hozzá a Nemzetközi Ifjúsági Kongresszushoz.
A kongresszust **2007. július 27 - augusztus 3**-ig tartják Hanoiban Észak-Vietnamban.

A Kongresszusról tájékoztatást ad:
Lai Thi Hai Ly - kisasszony, **elnöknő** zamenhof@fpt.vn

Pásztor Lászlóné a http://aktivulo.com.ijk alapján

Vietnama Esperantista Junularo

La Vietnama Esperantista Junulara Organizaĵo (la VEJO) estas nova organizaĵo de la Vietnama Esperanto Junularo kaj la 44-a landa sekcio de TEJO. La VEJO tial fondiĝis(landsekciis), ke kontribuu al la disvolviĝo de la junulara movado de Esperanto kaj plilarĝigu la solidarecon, amikecon helpe de la kunlaboro sur bazo de la reciproka interkompreno inter la esperantistoj. Nuntempe la VEJO havas multajn membrojn, kiuj per siaj aktivecoj kaj samideane kontribuas al la Internacia Junulara Kongreso.
La Internacian Junularan Kongreson ili organizas inter la 27-a de julio –la 3-a de aŭgusto 2007 en Hanojo, Nord- Vietnamio.

Pri la IJK informojn donas:
s-ino Lai Thi Hai Ly prezidantino zamenhof@fpt.vn

Laŭ la http://aktivulo.com.ijk Adrienne, s-rino Pásztor

Bükki zuzmótelep/ Likenobazo en montaro Bükk (Foto de Ferenc Pásztor)

ADA SIKORSKA-FIGHIERA

Karaj niaj legantoj!

Bonvolu akcepti la novan parton de Taglibro de la 11 jaraĝa Ada Sikorska.

Ada Sikorska - Fighiera

De tajgo al minaretoj

- dua parto -

EN TIESOVAJA

25.IX.1940. – Grandega ŝanĝo! La 21-an de septembro la komandanto anoncis, ke ĉiuj devas enpaki siajn aĵojn, ĉar sekvatage, je la 3-a matene, ni devas esti pretaj por vojaĝo. Ni dormis preskaŭ komplete vestitaj. Tamen oni foriris nur je la 8-a. Unue per tiu „ludila" trajno al Ĥaritonovo, de tie per barko, tamen nur la pakaĵoj eniris la barkon, tiratan de motorŝipeto kaj sur ili la infanoj – ĉiuj plenkreskuloj devis iri piede laŭ la riverbordo, 35 km! Poste ankoraŭ 8 km.(la aĵoj sur ĉaro), kiujn la infanoj ankaŭ faris piede. Al la celo ni alvenis post noktomezo, morte lacaj, do oni ĵetis sin dormi kie ajn, en vestaĵoj. Nur sekvamatene ni konstatis, ke ni troviĝas en iu tre malorda ĉambro, kun 5 fremdaj personoj (krom ni 7). Ilin oni enmetis en alian ĉambron, ni restis 9-ope, krom ni unu juna geedza paro. Tuj oni komencis la ordigadon. Precipe Hermano, kiu scipovis ĉion fari, tre aktivis, eĉ konstruis aŭ fakte rekonstruis novan fornon. Super la lavitaj fenestroj la avino pendigis broditajn el malnovaj littukoj, kurtenetojn – kaj la ĉambro fariĝis iel akceptebla. Ni ricevis tri litojn, tablon, benkojn, komodon kaj vestaĵ-pendigilon. Ne estas multe da spaco: naŭ (poste 7) personoj devas tie vivi, dormi, manĝi, lerni, kuiri, lavi sin ktp. Necesejo estas en la koridoro, unu por ĉiuj 4 ejoj (ĉiu barako havas ĝuste kvar ejojn.)

La komandanto ŝatas veni ĉe ni kaj ĉiam diras, ke ĉe ni estas tiel pure kaj bele kaj neniu kverelas…

La viroj komencis sian arbar-laboron (devige), ankaŭ ni devige iris al la lernejo.Ĝi estas sufiĉe bona por vilaĝo kiel Tiesowaja, „posiolek" ruse, kio signifas „setlejo" – ja eĉ personoj, kiujn ni trovis tie, ne estas indiĝenoj – en la 30-aj jaroj oni deportis ilin el la regiono de Minsko – kaj iom da germanoj. Feliĉe, ĉiu el ili havis almenaŭ 1 bovinon kaj malgrandan terenon por kultivi terpomojn. Ili ne vendis kontraŭ mono, sed interŝanĝe por la vestaĵoj.

Min oni destinis por la V-a klaso (ĝis la milito mi finis la 4-an kaj en Lvovo la 5-an) kaj Manjon al la I-a. Mi ne konis la lingvon, krom la alfabeto kaj kelkaj vortoj. Kaj ĉar mi nenion komprenis, la rezultoj estis malbonaj. Almenaŭ en la komenco.

Pro manko de taŭgaj vestaĵoj, pro malbona kaj nesufiĉa nutrado, ni ambaŭ sufiĉe ofte estis malsanaj: gripoj alternis kun anginoj, tusoj kun kataroj kaj mankvitaminaj malsanoj de la haŭto. Ni ambaŭ tusis kelksemajne ĉiam.

Ĉiu laboranto kaj infanoj „ricevadis" po 400gr. da nigra pano , ne sufiĉe bakita, kiun ni poste iel „tostis" sur la blato de la forno.Se en iu familio estis viroj, kiuj laboris, ankaŭ virinoj havis rajton je pano: ĉe ni estis tri viroj, kiuj oficiale fariĝis „ kuzoj" de mia Panjo. Efektive laboris nur du, Ignaco kaj Emilo. Hermano sukcesis aranĝi por si atestilon kuracistan, ke lia kruro malhelpas lin labori. Kiel li tion akiris – restis lia sekreto. Ke li ne iris al la arbaro, ne signifis, ke li ne laboris: li estis tiu, kiu iris ĉe la minskanoj kaj kontraŭ belaj vestaĵoj de mia Panjo, kontraŭ diversaj aliaj objektoj, alportis lakton kaj terpomojn. Tio jam estis io: 1 litro

da lakto ĉiutage kaj kelkaj kg. da terpomoj, permesis al mia Panjo eĉ fari tagmanĝojn: ni ne kalkulis, kiom da pladoj ŝi „inventis" surbaze de tiuj du produktoj.
De tempo al tempo venadis de niaj familianoj el Lvovo, pakaĵoj kun iom da nutraĵoj, papero (kovertoj ankaŭ tie ne estis aĉeteblaj, ni faris ilin el faldita speciale papero). La pakaĵoj ne povis esti oftaj, ĉar estis sufiĉe malfacile sendi ilin (ne el Lvovo), krome ili mem ne havis sufiĉe. Sed ĉiu pakaĵo estis granda festo en nia „arbar-dometo", kiel ni ĝin nomis sentimentale.
Inter miaj oftaj malsanoj mi frekventis la lernejon. Ni estis pli ol 20-ope en la klaso, duono polaj lernantoj, duono sovetaj. En la lernejo estis malvarme (ekstere dumvintre ofte estis -25, -30, eĉ -45!) kaj la instruistoj, post lecionoj, „edukadis" nin dum horoj, rakontante la **veron** pri nia vivo en libera Pollando! Ni „ eksciis", ke nur en Sovetunio estas vera libereco, ke nur tie ĉi oni bone zorgas pri la infanoj, ĉe ni, ni estis batitaj de la „popoj" kaj instruitaj primitive!...Nu, iom post iom, kiam ni komencis ĉiam pli kaj pli kompreni, la polaj lernantoj eĉ pli bone lernis ol tiuj lokaj! Je la fino la diktaĵojn mi skribis eĉ sen unu eraro kaj ĝenerale tre bone parolis ruse.
6.XI.1940. – El mia letero: „Estis letero el Lvovo, ĉiuj ĝojas! Ekde morgaŭ ni havas en lernejo 3 liberajn tagojn, ĉar estas „tre granda festo", la datreveno de la revolucio. Eble ni ricevos iujn dolĉaĵojn kaj eble aĉeteblos faruno, kiel oni promesas. Morgaŭ matene en la lernejo estos „matineo". Sed, ĉu vi scias, onklino, kiel aspektas tie ĉi lernejo: kajerojn oni povas aĉeti en tre limigita kvanto, skribiloj tute ne estas kaj la paperkvalito estas pli malbona ol nia toaletpapero! Oni tute ne povas skribi sur ĝi…kaj ĉu en Lvovo oni ankoraŭ povas aĉeti paperon? Ni ne havas sur kio skribi leterojn. Da neĝo estas jam duonmetro. Hodiaŭ degelo, glite, oni povas rompi la krurojn! En la lernejo estas ĉiam tre malvarme. Eble okaze de la festo ni ricevos dolĉan teon kaj kukon. Estus bele…Ĉu vi memoras, kiam en Lvovo la Panjo diris „kiel la rusoj povas fumi tabakon en gazetpecoj!" kaj nun mem ŝi tion faras. Bone ke estas. Unu sinjoro lernas ĉe mi skribi ruse…"
Efektive, la teo estis dolĉigita, da kuketoj ni ricevis po 3, eĉ sufiĉe bonaj.
Ofte oni faras, ke sabate ni ne iras al lernejo, sed devas esti tie dimanĉe. Kiu scias, kial?
3.XII.1940. – Ni ricevis kelkajn pakaĵojn kun libroj, puraj paperpecoj (leteroj), koloraj paperpecoj por fari kristnaskajn ornamaĵojn. Estas, -30 C°, malvarmege! Sed al la lernejo ni devis iri.
7.XII.1940. – Mi havas flavmalsanon kaj devas resti hejme. La kuracistino diris, ke mi manĝu multe da sukero kaj fruktoj(!).Sprita ŝi estas!...
18.XII.1940. – Mi denove havis kelktagan gripon kaj ne povis iri al lernejo. Mi profitis kaj faris multajn kristnaskarbajn ornamaĵojn. Post kelkaj tagoj estos Kristnasko, la frosto atingas foje -43 C°!. Falis multe da neĝo.
28.XII.1940. – La tago de la 24-a de decembro estis normala tago, ni devis iri al la lernejo kaj la viroj al la arbaro.Vespere ni ĉiuj sidis ĉetable, sur la komodo staris malgranda pinarbo, kiun el la tajgo alportis Ignaco, ornamita per niaj ludiloj faritaj el ricevitaj koloraj paperetoj. Kiel menuo estis pizo-supo kaj terpombuloj en lakto – originala! – por deserto: ricevitaj el Lvovo bombonoj. La etoso sufiĉe bona, neniu ploris, ni ĉiuj estis „kuraĝaj, kiel la poloj devas esti…"Nur libera loko ĉetable turnis niajn pensojn al la Paĉjo. Kion li nun faras?
Hodiaŭ alvenis pakaĵo el Lvovo, kompreneble de la onklino Lunia. Mi estis iranta al la lernejo kiam ĝi alvenis. Kaj kiam ni revenis, kia ŝanĝo! La kristnaska arbeto estis multe pli bela: „orumitaj" nuksoj „anĝelaj haroj", steletoj, kandeletoj – belega! Kaj sub ĝi kuŝis donacoj: sakoj por lernejo, pupoj, bombonoj! Karega Onklino!...Nun la tuta loĝantaro de la barakoj venas por vidi tiun mirindaĵon. Eĉ la komandanto venis kaj multe laŭdis ĉion. Kaj ni ĉiuj pensis, ke venontjare ni certe ne estos en Tiesovaja!...
3.I.1941. – De la 1-a ĝis la 15-a de januaro ni havas libertempon. La 31-an de decembro en nia lernejo estis „balo". Krom ni, venis ankaŭ la Panjo kaj Hermano. Ĉio komenciĝis je la 21-

a h. Kiam la Panjo kaj Hermano dancis fokstroton, ĉiuj aplaŭdegis! La dancado daŭris ĝis noktomezo kaj je la fino la anstataŭanto de la komandanto dancis kozakon. Sekve ĉiuj transiris al alia klaso, kie staris granda novjara arbo (ĉe ili ne estas kristnaska, nur novjara kaj anstataŭ sankta Nikolao estas Onklo Frosto), sufiĉe bele ornamita, sed sen kandeloj (ne estas). La gelernantoj kantis, akompanataj de akordiono kaj violono. Poste ĉiu ricevis glason da sukerita teo kaj kelkajn sekajn kuketojn – almenaŭ io. Aha, ankoraŭ po 3 bombonoj.
5.I.1941. – Kvankam la frosto estas pli malgranda, mi ne foriras, ĉar denove mi estas malvarmumita. Denove mi havas nenion por legi. La sola „distraĵo" estas skribi leterojn kaj taglibron.
17.I.1941. – Nekredeble, tamen vere: Hermano ricevis de la komandanto permeson vojaĝi al Solviĉegodsko. Eble li povos ion aĉeti…
22.I.1941. – „La tago de la memoro pri Lenin" – ni ne iris al la lernejo kaj la viroj al la arbaro – verŝajne ili pasigos la tagon en „vico", ĉar la butiko estas malfermita.
25.I.1941. – Hodiaŭ 20 personoj el nia transporto forveturis al Ĥaritonovo, fakte ili foriris piede, nur la pakaĵoj kaj 2 malsanuloj estis sur la ĉaro (sledoj). Granda frosto, da neĝo preskaŭ 1 m. Sed la Reĝino Vintro nenion volas pentri sur la sovetaj fenestroj. Ĉirkaŭ ni estas neĝa dezerto kaj ĉe la horizonto malhela muro de arbaro….

27.I.1941. – Hermano revenis hieraŭ vespere, alportis kelkajn ludilojn por ni, dominon, iom da (ne tre bonaj) ĉokoladaj bombonoj.Ĉiuj ĝojas pro lia reveno, ĉar li alportas ĉiam ridon kaj vivon.Hodiaŭ ankaŭ translokiĝis al alia ejo la geedzoj Renata kaj Mietek, do finfine estas iom pli da spaco: ni restis sep-ope.
10.I.1941. – En la lernejo mi komprenas pli bone, jam unu fojon ricevis bonajn notojn de geografio kaj historio. La vetero estas bela, suno brilas, sed -35 C°. En miajn ski-ŝuojn la Panjo metas gazetojn anstataŭ ŝtrumpoj. Ni lernas skii en la lernejo, sed strange, sen apogiloj.. Krom tio ni ne estas bone ekipitaj.
26.II.1941. – Tre malbona vetero: frosta ventego kaj huragano. Denove parto el nia transporto estas translokata al alia loko. Je la 6^{00} matene sur tri grandajn sledojn oni metis la pakaĵojn de la forveturantoj. Ĉe ni venas ĉiun momenton iu por adiaŭi. Estas kortuŝaj scenoj, neniu ja volonte ŝanĝas loĝlokon en tiaj cirkonstancoj, ne sciante, kiel estos tie? Je la 8-a ĉio estas preta. Sur la sledoj veturas nur kofroj kaj unu virino kun bebo – ĉiuj aliaj iras piede. La Avinjo, apogita al la brako de Emilo, rigardas la scenon. Emilo diras: „Bedaŭrinde, ke ne troviĝas inter ni nova Grottger / fama pola pentristo el la l9.jc./, kiu eternigus tion sur pentraĵo". La Avinjo respondas: „Rusujo blanka aŭ ruĝa, kaj la poloj ĉiam deportataj". La „karavano" ekiris nur je la 9-a kaj 30'.
9.III.1941. – Hodiaŭ estas mia nomtago, do kun Manjo ni faris „akcepton" por la Panjo, Avino kaj la pupoj: ni kuiris terpomsupon, kun unu sola cepo fritita (ni ricevis de iu) kaj iom da „kabul" (loka saŭco). Por deserto estis bombonoj.
Mi jam pli bone lernas, preskaŭ ĉiutage ricevas bonajn notojn, ne mirige: mi pli bone komprenas. Hodiaŭ la instruisto de literaturo tiel diris al ni: „ni bone scias, ke infanojn en kapitalistaj landoj oni batas en lernejoj: vi ne devas tion kaŝi, la ĉefan pozicion havis „popo" /?/ kaj la instruado estis tre malaltnivela! Nur ĉe ni estas vera kulturo. (!!!)
La arbarlaboristoj devas nun labori ankaŭ dimanĉe, do sep tagojn sur sep sur sep. Bele!
22.III.1941. – Hieraŭ ni ricevis en lernejo la atestilojn. Mi havis nur unu malbonan noton, de botaniko (estas ¾ -jaro). Mi entute forestis 102 lecionojn – tio estas miaj daŭraj malsaniĝoj. Kaj nun ni havas 9-tagan printempan libertempon. Ni preparas spektaklon, kiun mi trovis en unu el la ricevitaj el Lvovo polaj revuoj „Sonĝo aŭ realeco?"
6.IV.1941. – Pasintan dimanĉon ni ludis nian teatraĵon: ĉio iris bone! Ludis nur infanoj. Mi estis sankta Nikolao kaj Patrino, Manjo ludis la rolon de Jaĉjo, alia knabino tiun de Hala kaj kvar malgrandaj knabinoj estis koboldoj. Kostumojn ni faris el diversaj vestaĵoj de

plenkreskuloj, barbojn el kotono. La tuta barako spektis. Ni vendis biletojn po 30 kop. (1/3 da rublo) kaj la profiton transdonis al unu maljuna judo, sola, sen familio. Oni petis nin ripeti venontan dimanĉon.
La komandanto detale demandis al Hermano, kia parenceco estas inter ni. Li diris, ke lia patrino kaj tiu de mia panjo estis fratinoj."Sed vi estas judo kaj ŝi ne" – diris la komandanto. Li respondis, ke mia avino enamiĝis en polan katolikon kaj baptiĝis. Kaj la komandanto kredis…
La Panjo estas ege laca. Ŝi leviĝas je la 5-a matene, por doni matenmanĝon al la du, kiuj je la 6-a kaj 30' devas foriri labori en la arbaro.
Poste ŝi la tutan tagon estas okupita, ĉar gardi ordon en la 20 m² ĉambro, kie sep personoj faras ĉion, ne estas facile. Ĉiutage ŝi devas senŝeligi 16 kg da terpomoj por du manĝoj – kaj oni tute ne povus diri, ke ni estas sataj. (ĉar tio estas nia sola produkto), krom nigra, nesufiĉe bakita pano (400gr. po persono) kaj iom da lakto, ĉefe por ni, infanoj. Kaj ĉio tio danke al la vestaĵoj de mia Panjo, littukoj, ktp. Sed ankaŭ tio finiĝas…
18.IV.1941. – Tie ĉi ankoraŭ ne venis printempo! Ankoraŭ kuŝas multe da neĝo….
20.IV.1941. – Dimanĉo. Ĉiudimanĉe ni ludas kune kun aliaj infanoj „polan lernejon" kaj ni instruas skribi pole tiujn, kiuj ne komencis lerni antaŭ la milito.
22.IV. 1941. – Hodiaŭ tute printempa vetero, la suno brilas kaj estas sufiĉe varme. En la lernejo, ĉiusemajne ni havas „politikajn kunvenojn", dum kiu instruisto legas al ni gazeton kaj parolas pri politiko. Pri kapitalistaj landoj kaj pri la unua „socialista" lando! Preskaŭ de ĉiuj fakoj mi havas nur bonajn notojn, sed ne de la „milit-afero". Kaj tio, ĉar tiam ni devas lerni…historion de la partio! Tute ne interesa afero por 12-jarulino!...
2.V.1941. – Okaze de la 1-a maja festo ni havas tri liberajn tagojn. Vizitis Tiesovaja-n ankaŭ viroj, kiuj por certa tempo devas labori en alia loko kaj portis al ĉiuj florbranĉojn. Hieraŭ denove estis „akcepto" kaj post kultura matine oni ricevis (en la lernejo) 4 kuketojn, 4 bombonojn kaj glason da…(ĉifoje) nesukerita teo – ni trinkis ĝin kun bombono en la buŝo.
14.V. 1941. – Ĉiu el la deportitoj ricevis terpecon por kultivi. Sed tie troviĝas radikoj de tranĉitaj arboj, do forigi ilin ankaŭ ni estus devintaj! Ni ne estas tiel stultaj!...Ni faros ĉion kaj „ili" kolektos! Neniu kredas, ke ni pasigos tie ĉi ankoraŭ unu jaron…Post 2 tagoj fino de la lernejo, poste ekzamenoj ĝis la 2.VI kaj libera tempo. Estas jam bela vetero kaj en suno tre varme, sed sur la vojoj kaj kampoj ankoraŭ multe da koto kaj eĉ neĝo. Antaŭ nelonge mi havis sonĝon: alvenis marŝalo Piłsudski al Tiesovaja, venis al ni, parolis kun ni. Poste iris al la komandanto, revenis kun pola soldato, al kiu li ordonis informi ĉiujn polojn en ĉiuj barakoj, ke ni revenas al Pollando…
19.V.1941. – Hodiaŭ finiĝas la lernejo.Manjo ricevis sufiĉe bonajn notojn, mi ankaŭ; ne havante eĉ unu malbonan noton, trapasis al la sesa klaso.

*

Tiun ĉi parton de la taglibro, kiu koncernas la vojaĝon kaj restadon en Sovetunio, mi povis skribi surbaze de miaj leteroj, kiujn de la komenco de aŭgusto 1940 ĝis la komenco de junio 1941 mi skribis al Lvovo, al la onklino Lunia. Ŝi heroe gardis ĉiujn tiujn leterojn dum la malfacilaj jaroj kaj enmanigis al mi, en januaro 1949, kiam – post reveno al Pollando (23.XI.1948), ni vizitis ŝin en Krakovo. Bedaŭrinde, la letero de la 19.V. estis la lasta, kiun ŝi ricevis, ĉar kiel sciate – la 22-an de junio la hitlera Germanio atakis Sovetunion kaj la tuta situacio ŝanĝiĝis. Poste, en Isfahano kaj Libano mi regule skribis taglibron.

*

La 30-an de julio, generalo Władysław Sikorski sukcesis fari pakton kun Stalin, anoncitan la 12-an de aŭgusto1941, per kiu Sovetunio liberigis ĉiujn polojn deportitajn kaj enkarcerigitajn (preskaŭ 2 milionoj) en la vasta landego. Bedaŭrinde, ne ĉio estis tiel rozkolora, kiel aspektis, ĉar en pluraj malproksimaj aŭ „perditaj" lokoj oni eĉ ne sciis, ke io simila okazis. Pli-malpli duono de la poloj simple ne eksciis, ke ili estas liberaj….

*

Kiam nia komandanto anoncis al la kolektitaj „rifuĝintoj" – „vi estas liberaj", ĉiuj ekstaris kaj ekkantis la himnon de „tiu, kiu neniam pereos!" La saman tagon la Panjo vendis la du lastajn kovrilojn, por telegrafi „fulmrapide", kun pagita respondo, al Paĉjo en Starobielsk. Sed la respondo ne venis…Certe la Paĉjo ne plu estis tie, sed do kie?...
Dume ni translokiĝis al alia „ posiolok" (setlejo) Koriaĵma. La Panjo sendadis telegramojn al ĉiu direkto, al generalo Sikorski, al aliaj generaloj, sed de ĉie venis respondoj: „la sorto nekonata…"
Ni multe zorgis…
En tiu Koriaĵma mi denove malsaniĝis, amaso da abscesetoj sur la piedo-platoj, sekve de kio mi kuŝis preskaŭ unu monaton. Manko de vitaminoj kaj neadekvata nutraĵo dum preskaŭ 2 jaroj kaŭzis tion. Fine alvenis la tago de nia vojaĝo al la sudo. Pri ĉio okupiĝis Hermano kaj tie ĉi mi devas aldoni, ke se ne estus li, mi ne scias, kiel ni estus povintaj vojaĝi: estis li, kiu iris ĉien kaj dirante, ke li havas kun si la Familion de gen. Sikorski (la rusoj ŝajne ne komprenis, ke temas pri alia gen. Sikorski, kiun ili tenis en siaj manoj kaj kiun oni ne povas retrovi), kaj tiu nomo malfermadis ĉiujn pordojn.
En unu oktobra tago ni ekveturis. La vetero estis malbona, pluvis kaj ventis. Ni piede devis marŝi dum la tuta tago, tra riveretoj kaj koto. En la haveno ankoraŭ ne estis ŝipo. Ni eksidis ĉe fajro, por iom sekiĝi kaj varmiĝi. La ŝipo alvenis nur matene. Al Kotlaso ni alvenis posttagmeze; pluvis daŭre. Du tagojn ni devis atendi tie, ĉar nun la Panjo malsaniĝis. Finfine post tri tagoj ni povis iri al stacidomo: en vagonaro iranta suden ni eĉ trovis kuŝlokojn (malmolajn). La plej teruraj estis trajno-ŝanĝojn, eble l5-foje ni devis iri de unu trajno al alia. Post kelktaga veturado la pejzaĝo komplete ŝanĝiĝis: la tajgajn arbarojn anstataŭis stepoj, dezertoj, kameloj kaj orientaj homtipoj. Viroj portis sur kapoj strangajn turbanojn kaj virinoj havis nigrajn densajn retojn por kovri la vizaĝon. Tamen ne ĉiuj, nur maljunaj. Samtempe kun la ŝanĝo de klimato videbliĝis amaso da fruktoj: melonoj, vinberoj, persikoj ktp. En Taŝkento, la ĉefurbo de Uzbekistano, ni forlasis la trajnon kaj en iu korto, sur valizoj ni tranoktis. Sekvamatene ni iris al Samarkando.

SAMARKANDO

Ni alvenis tien fruvespere. Atendante longe en vico ni lasis la pakaĵojn en la gardejo kaj mem tranoktis en iu salono…surtere! Nur unu tagon poste, en la evaku-punkto, oni sendis nin al la 7-taga kvarantano. Sed Hermano agis kaj jam sekvatage oni liberigis nin kaj donis 2-ĉambran loĝejon en la domo de la oficiraj familioj (sovetaj). Tion kompreneble kaŭzis la magio de la nomo Sikorski. Komuna kuirejo troviĝis en korto. Emilo kaj Ignaco eklaboris en pan-vendejo. Ni bone uzis tiun ŝancon: mi kaj Manjo iris tien kelkfoje tage kun pan-kuponoj, la „ vendistoj" ŝajnigis, ke ili fortranĉas pecon. Tiel ni havis grandan rezervon da pano hejme kaj ĉiu vizitanta nin eks-malliberulo pola, kiu ne havis tiel bonajn kiel ni kondiĉojn, ricevadis belan rondan panon.

Baldaŭ ni rekomencis la lernejstudadon, nun en la 6-a klaso, Manjo en la 2-a. Ofte la samklasanoj venis al mi dirante: „Oh, via paĉjo estas en Moskvo”, ĉar ĉiuj pensis, ke la generalo kaj ĉefo de la pola registaro eksterlande, Władysław Sikorski, estas mia patro. Mi eĉ ne ĝustigis tion.
Vintro en Uzbekistano estis tute alia ol en profunda nordo, oni preskaŭ ne sentis ĝin.
Komence de printempo mi havis atakon de iu malsano, stranga, sed ne malario. Dum unu semajno mi havis 39° C febron, sed la ekzameno de la sango ne trovis malarion. Mi devis kuŝi 5 semajnojn. Poste, ĉiun duan tagon mi havis tre fortan doloron de kruraj muskoloj kun alta febro. Poste la muskola doloro foriris, sed sur la kruroj formiĝis ŝveliĝantaj grandaj punktoj, ankaŭ kun febro. La kuracistoj nomis tion „pelagra”.
La printempo jam plene regis, kiam alvenis la plej granda ŝanĝo en nia vivo…

AL IRANO

La situacio en Sovetunio ne estis tre optimista, printempe 1942. La germanoj daŭre progresis, penetrante la landon pli kaj pli. Mia Panjo serĉis iun eblecon forveturi. Sed kien? Oni konsideris eĉ la vojaĝon al Hindio, kun pola orfejo. Sed, tute ne atendite, oni renkontis nian onklon, fraton de la Paĉjo, Adamon, kolonelon, kiu estis enkarcerigita en Kievo kaj post la amnestio, jam libera, troviĝis en Jangijul (nemalproksime de Samarkando), kie formiĝadis pola armeo. Li ankaŭ nenion sciis pri la sorto de nia Paĉjo. Sed li povis enskribi nin en la unuan civilan transporton al Persujo! La ĝojo estis grandega! Niaj junaj najbaroj de la domo ridis, ke antaŭ ol ni atingos la limon, ni revenos…Nu, ni vidos!...
27.III.1942. – Hieraŭ ni endormiĝis jam kun ĉiuj aĵoj enpakitaj, ĉar je la 5-a ni devis forveturi. 2 droŝkoj kondukis nin al la stacidomo. Bedaŭrinde, niaj „sinjoroj” devis resti en Samarkando, ĉar la onklo povis enskribi nur la veran familion. La trajno malfruis kaj anstataŭ je la 5-a alvenis je la 10-a. Ni renkontis la ridetantan onklon Adamon. Post la kontrolo de la listo, ni eniris la trajnon, kiu baldaŭ ekmoviĝis. La onklo rakontis al ni siajn travivaĵojn, ni devis rakonti la niajn. Kiam post la „kondamno” de 8 jaroj oni diris al li: „Nu, Sikorski, vi sidos”, la onklo respondis: „sufiĉas”.
Post 3-taga vojaĝo la trajno haltis en Krasnovodsk. Ni devis atendi duontagon por ricevi enirpermeson al ŝipo. Posttagmeze, legante ĉiujn nomojn, laŭvice oni kondukis nin al la ŝipo. Kun batanta pro ĝojo koro mi eniris la ŝipon, kiu devis nin forkonduki de la terura lando de suferoj. Apude staris pli granda, plenigita de soldatoj kaj la kadeta junularo. Finfine la motoroj ekfunkcias.”Ankoraŭ Pollando ne pereis…” ĉiuj kune forte ekkantis. La maro estis trankvila. Ni sidis sur la ferdeko, ĉar kajutoj ne estis, kie post la sunsubiro fariĝis sufiĉe malvarme.
Sed matene la suno tuj varmigis nin. La duan nokton ni profunde dormis kaj ne rimarkis, kiam la ŝipo haltis.

EN KOLORA PERSUJO

Kiam mi vekiĝis ĉirkaŭ la 2-a, en la malproksimo mi vidis multajn lumojn. Mi endormiĝis denove, por vekiĝi jam dum la tago: tiuj lumoj estis de la haveno Pahlevi. Ekpluvis. Atendis nin tie ŝarĝaŭtomobiloj, kiuj kondukis nin al la tendumejo ĉe la maro. Ni ricevis fromaĝon, daktojn kaj marmeladon. Mi malbone fartis, ĉar mi denove havis atakon de mia „pelagra”, do mi kuŝis.
La onklo loĝis en la „soldata” parto. Ni ricevadis tiom da daktoj, ke baldaŭ neniu povis eĉ rigardi ilin. Tie ni pasigis Paskon. Dimanĉon matene ĉiuj asistis al la pola meso, celebrata de pola pastro. Poste oni reciproke faris bondezirojn, dividante la ovojn..

Finfine, kelkajn tagojn post Pasko, alvenis la horo de forveturo al Teherano. Kiel transportilo servis ne tro novaj aŭtobusoj. La vojo estis treege pitoreska, sed ankaŭ tre danĝera, ĉar ni veturis laŭ tre kurba vojo de la montaro Elbrus. La pintoj estis tute nudaj, sed la valoj, kovritaj de verdaĵo, kun vigla montara rivero, ĉe kies bordoj kreskis multkoloraj arboj, estis belegaj. De tempo al tempo videblis ŝafogrego kun malgranda nigrahara Perso. Frunokte komencis fulmotondri forte, la pasaĝeroj volis tuj halti, sed la plimulto decidis, ke oni veturu al la planita haltejo. Feliĉe ni atingis ĝin kaj post tranoktado (en iu granda ejo) daŭrigis la vojaĝon. Tagmeze la aŭtobusoj atingis la ĉefurbon de Persujo.

TEHERANO

Teherano estas granda, sufiĉe moderna urbo. Ĉefaj stratoj: Stambul, Lalezar, Ferdowsi, Manuĉeri, Joseabad, Belinekucze ktp. Nur ŝajne malmulte da arboj. El la butikoj kaj vendejoj rigardas nin scivolemaj vendistoj, Persinoj rigardas per unu malkovrita okulo…Ni trairas la urbon kaj eniras la „kampon II", situitan apud la flughaveno. Troviĝas tie kelkaj barakoj kaj kelkaj grandaj tendoj. Meze baseno kaj granda banejo.
Ni ricevis grandan ĉambron kun du aliaj sinjorinoj. Kelkajn tagojn poste komenciĝis matena „lernejo", sub la ĉielo, ĝis la 11-a horo. Sed ni ne longe povis frekventi ĝin, ĉar la 30.IV.1942 la Panjo trovis en la urbo laboron (en hotela baro) kaj ni translokiĝis al la urbo, al la hotelo „Zaringol" (Karanful). Mi, post diversaj malsanoj, estis tiel malforta, ke kuracisto preskribis al mi fortigajn injekciojn.
Dum kelkaj semajnoj mi estis (ni kaj Manjo) en katolika apudmonaĥeja franca lernejo.

- Daŭrigota -

IDÉZETEK

A nyelv a lét otthona.

Neidegger

A nyelv a legegyetemesebb eszköz, amelyet senki, egyén vagy társadalom nem nélkülözhet.

Bárczi Géza

Az élet egyre komplikáltabb és nehezebb lesz. Nem lesz időnk száz nyelvet tanulni. Gondolkodni kell tehát arról, hogy anyanyelvünk mellett egy közös nyelvvel élhessünk…

Ady Endre

(Böde Józsefné tudományos munkatárs gyűjtéséből – OIK Budapest)

CITAĴOJ

La lingvo estas hejmo de la ekzisto.

Neidegger

La lingvo estas la plej universala ilo, kiun nenia persono aŭ socio povas malhavi.

Géza Bárczi

La lingvo iĝas ĉiam pli komplika kaj malfacila. Ni ne havos tempon ellerni centojn da lingvoj. Do, ni devas pensadi pri tio, ke apud nia gepatra lingvo ni havu komunan lingvon…

Endre Ady

(El kolekto de scienca kunlaborantino Ilona Böde – Landa Fremdlingva Biblioteko Budapest)

Julianna Vas-Szegedi

Vi silentas

Kara, kial vi silentas,
Mi vin ne komprenas.
Foj-foje mi tiel sentas,
Ke la vort' vin ĝenas.

Kara, kial vi silentas
kaj ne diras vorton?
Ĉu vi interne ne sentas
Nian saman sorton?

(Printempo, 2006)

KIRÁLY LAJOS

Eszperantó Baráti körünk névadója 1961. január – 10-én halt meg.
Kérjük, fogadják jó szívvel az eszperantó nemzetközi nyelv érdekében írt harmadik újságcikkét. Eszperantó – nyelvtanát külön nem mutatjuk majd be, csupán az OIK által megörzött tananyagról mutatunk képet.

LUDOVIKO KIRÁLY

La nomdonanto de nia Esperanto-Amika Rondo mortis la 10-an de januaro 1961.
Ni petas Vin, bonvolu akcepti bonkore lian trian artikolon skribitan en intereso de Esperanto.
La Esperanto-lingvan literaturon preparitan de li ni ne prezentos al Vi, nur ĝian bildon pri la ekzempleroj konservitaj de Landa Fremdlingva Biblioteko en Budapeŝto.

„Augusztusban Miskolcon lesz az Országos Eszperantó Kongresszus”

A Magyarországi Eszperantó Szövetség szokásos évi kongresszusát Miskolcon tartja meg. A kongresszus augusztusban lessz és részt vesz azon a magyar eszperantó mozgalom vezetőin kívül több külföldi eszperantista is. Ebből az alkalomból közöljük itt Kőnig Lajos kereskedelmi iskolai tanár, a miskolczi szövetség vezetőjének AZ ESZPERANTÓ ÉS A NEMZETI ÉRDEK c. figyelemre méltó cikkét.

Még mindig gyakran érik meg nem érdemelt támadások az eszperantistákat, mert a magyar társadalom vagy nem, vagy hamis beállításban ismeri az eszperantó mozgalmat. Hogy világosságot teremtsünk végre ebben a dologban, legyen szabad röviden bemutatni az eszperantó eszme lényegét.

Amint a kultúra haladásával az ember igényei mindinkább növekedtek, az ember kénytelen volt eredetileg kis körén túl más emberközösségekkel is érintkezést keresni, hogy egymás feleslegeinek kicserélése által szükségleteiket kielégíthessék. Amíg ez egy ugyanazon nyelvet beszélő közösségek közt mozgott, a természeti akadályok legyőzésén kívül különösebb nehézségbe nem került. De mindegyre ujabb nehézségek merültek fel, minél nagyobb területre minél több nyelvet beszélő nép került igy egymással érintkezésbe. Ez a nyelv tehát nem lehet a nemzeti egyike sem, mert egy nemzeti nyelv ilyen kitüntetése az illető nemzetet meg nem érdemelt oriási előnyben részesítené. Nem lehet a holt nyelvek egyike sem, mert azoknak a nyelveknek a szókincse a mai modern kor igényeit sehogy sem elégíti ki, nem is szólva azokról a nyelvtani nehézségekről, amelyeket mindnyájan ismerünk. A nemzetközi érintkezésnek ez a segédnyelve csak mesterséges nyelv lehet, amelynek nyelvtana, szóképzése, mondatfűzése a lehető legegyszerübb, s a mellett minden ízében logikus, szókincse lehetőleg kevés és olyan szótőből alakuljon, amelyek könnyen elsajátíthatók éa amely szókincs a kor minden, jövőben felléphető igényeinek megfelelően könnyen bővíthető. Ilyen volt az a nyelv, amelynek szükségét nem csak érezte, de amelynek megalkotásához, ha nem is helyes úton hozzáfogott Comenius a negyven éves háború idején, vagy pl. Bólyai János a lángelméjű magyar matematikus a mult század elején. Azóta ez a kérdés állandóan foglalkoztatta az emberiséget és ma már egész sokasága van a mesterséges kisegítő nyelvtervezeteknek. Hogy melyik közülük a legjobb, arról lehet vitatkozni, bár talán felesleges, mert hiszen a gyakorlati élet már meghozta ebben az ítéletet akkor, amikor már mindenféle kapcsolatban az ESZPERANTÓ nyelvet alkalmazza.

Egy nyelv sohasem volt és nem is lehet egy párt vagy érdekcsoport tulajdona. Bármely nyelv tulajdona mindazoknak, akik megtanulják azt és hogy ki milyen célra használja, teljesen egyéni dolog, amiért mindenki egyedül önmaga lehet felelős. Természetes, hogy mindenki a saját céljainak elérésére igyekszik kihasználni a nyelv-nyujtotta előnyöket. Amit a kommunisták az ő eszméik terjesztésére használtak volna, ha idejük lett volna rá, éppen ugy használják a különféle nemzetek katolikus hozzátartozói két nagy katolikus eszperantó szervezetben a saját céljaikra, a kereskedők az ő nemzetközi kapcsolataikban.

F é l r e t e h á t a z e l ő í t é l e t e k k e l !

Ne keressük mindenben a rosszat és különösen ne értelmezzük hamisan a nemzetköziséget, mert a nemzetköziség és a nemzeti eszme nem feltétlenül ellenségei egymásnak, sőt az előbbi igen jelentékeny szolgálatokat tehet az utóbbinak. A magyarországi eszperantó mozgalom is ezt a célt szolgálja.

Magyar Jövő c. ujság l957. junius l5-i számából

„En aŭgusto estos en Miskolc la Landa Esperanto-Kongreso”

La Hungara Esperanto-Asocio aranĝos sian kutiman jaran landan kongreson en Miskolc. La kongreso estos en aŭgusto kaj partoprenos ĝin krom la estroj de la hungara Esperanto-movado ankaŭ multaj eksterlandaj esperantistoj. Okaze de tio ĉi komunikas ĉi tie artikolon de Ludoviko Kőnig, komerc-lerneja instruisto, estro de miŝkolca asocio sub titolo „ESPERANTO KAJ LA NACIA INTERESO.”

Ankoraŭ ankaŭ nun atingas ne meritaj atakoj la esperantistojn, ĉar la hungara socio ne konas, aŭ mise konas la Esperantan movadon. Por ke ni kreu fine klarecon en ĉi tiu afero, permesu al mi, por prezenti la esencon de la Esperanta koncepto.

Kiel la kulturo evoluis, tiel pliiĝis la pretendoj de la homoj, la homoj devis serĉi komunikadeblecon trans siaj originalaj rondoj. Ĉi tiel ili povis interŝanĝi siajn superfluojn. Ĝis kiam ĝi okazis en la samlingvaj komunumoj, ĝis tiam nur la naturajn malhelpaĵojn ili devis venki. Sed pli malfrue sur pli granda teritorio plurlingvaj popoloj komunikis unu kun la alia. El inter ĉi tiuj lingvoj nek unu povas esti komuna lingvo, ĉar tia ĉi honorigo de iu nacia lingvo donus ne merititajn avantaĝojn al la koncerna nacio. Nek morta lingvo eblas la komuna lingvo, ĉar ilia vorttrezoro ne kontentigas la pretendojn de la hodiaŭa moderna epoko, ne parolante pri la gramatikaj malfacilaĵoj, kiujn ni ĉiuj konas. Ĉi tiu helplingvo de la internacia komunikado povas esti nur artefarita lingvo, ties gramatiko, vortfarado, frazostrukturo estas plej simpla kaj en ĉies parto estas logika, ties vortotrezoro laŭ ebleco malmulte kaj ĝi estiĝas el tiaj vortradikoj, kiuj estas facile ellerneblaj kaj laŭ pretendo facile pliigeblas.

Ĉi tia estis tiu lingvo, ties neceson ni ne nur sentis, se ties kreon Comenius komencis, kvankam laŭ ne taŭga metodo, dum la kvardek jara milito, aŭ ekz. Johano Bolyai, la genia matematikisto komence de la pasinta jarcento. Ekde tio ĉi tiu demando konstante okupigis la homaron kaj hodiaŭ jam estas multe de helplingvoprojektoj. Kiuj estas la plej bonaj el inter ili? Pri ĉi tio oni povas diskuti, kvankam eble estas superflua, ĉar ja la praktika vivo jam demonstriis tiam, kiam ĝi aplikas la ESPERANTON en ĉiuspeca interrilato.

Iu lingvo neniam estis kaj neniam povas esti posedaĵo de iu partio aŭ interesgrupo.Kiu ajn lingvo estas posedaĵo de tiuj, kiuj ellernas ĝin.. Kiu kaj kial uzas ĝin.? Tio estas individua afero, pro kio ĉiu sole mem estas respondeca.Natura estas tio, ke ĉiu klopodas uzi la avantaĝojn donitajn de lingvo je atingo de siaj celoj. La komunistoj uzus je disvastigo de siaj ideoj (se ili havus tempon), ankaŭ katolikaj apartenuloj de la diversaj nacioj uzas en du grandaj esperanto-organizaĵoj por la atingo de siaj celoj, kaj ankaŭ la komercistoj en siaj internaciaj interrilatoj.

Do, flanken la antaŭjugojn !

Ni ne serĉu la malbonon en ĉio kaj ĉefe ne komentariu neaŭtentike la internaciecon, ĉar la internacieco kaj la nacia ideo estas nepre ne kondiĉe malamiko unu al la alia, eĉ la internacieco povas fari signifajn servojn por la nacia ideo. Ankaŭ la hungarlanda Esperanto-movado servas ĉi tiun celon.

(El la n-ro 15-a de junio 1957-a revuo MAGYAR JÖVŐ (Hungara Estonto) la hungarlingvan artikolon de Ludoviko Király esperantigis László Pásztor)

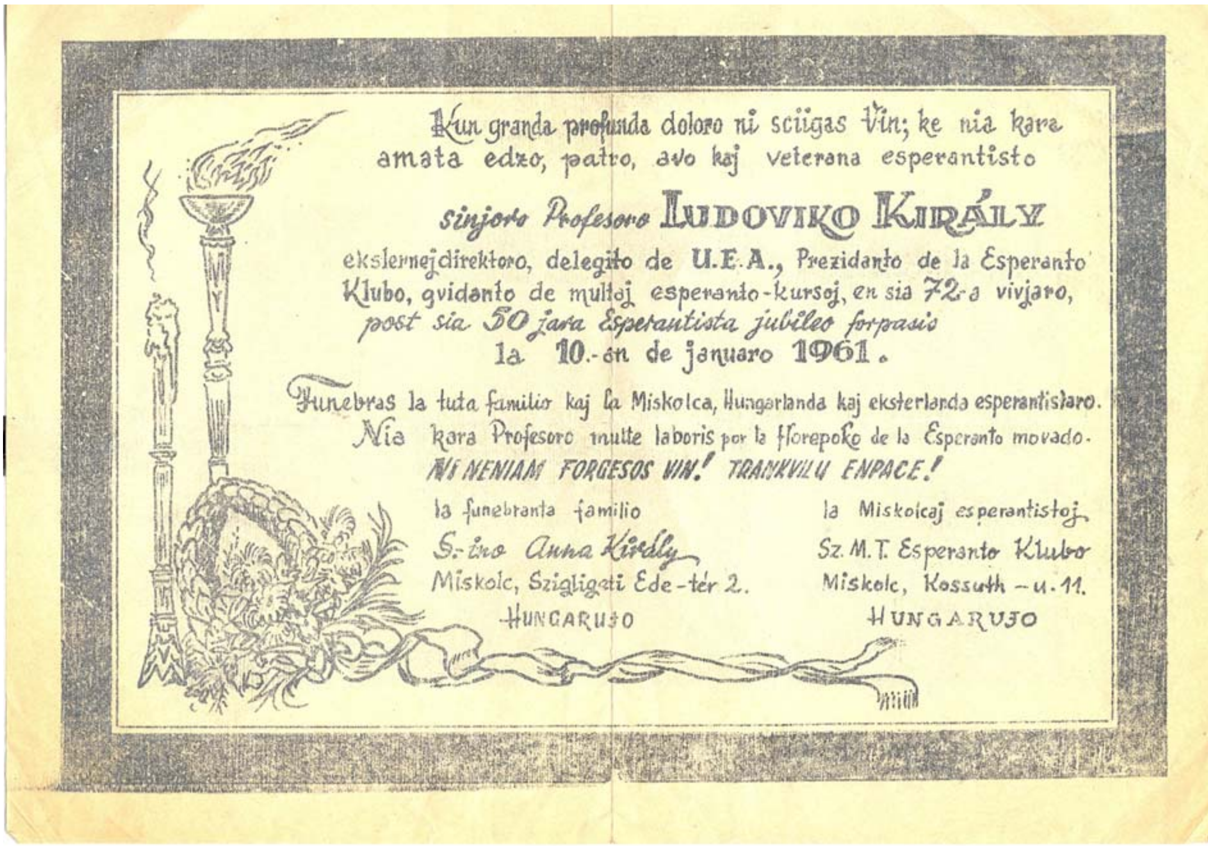

Kun granda profunda doloro ni sciigas Vin; ke nia kara amata edzo, patro, avo kaj veterana esperantisto

sinjoro Profesoro LUDOVIKO KIRÁLY

eksternejdirektoro, delegito de U.E.A., Prezidanto de la Esperanto Klubo, gvidanto de multaj esperanto-kursoj, en sia 72-a vivjaro, post sia 50 jara Esperantista jubileo forpasis la 10.-an de januaro 1961.

Funebras la tuta familio kaj la Miskolca, Hungarlanda kaj eksterlanda esperantistaro.

Nia kara Profesoro multe laboris por la florepoko de la Esperanto movado.

NI NENIAM FORGESOS VIN! TRANKVILU ENPACE!

la funebranta familio	la Miskolcaj esperantistoj
S-ino Anna Király	Sz. M. T. Esperanto Klubo
Miskolc, Szigligeti Ede-tér 2.	Miskolc, Kossuth-u. 11.
HUNGARUJO	HUNGARUJO

Informo pri la funebro

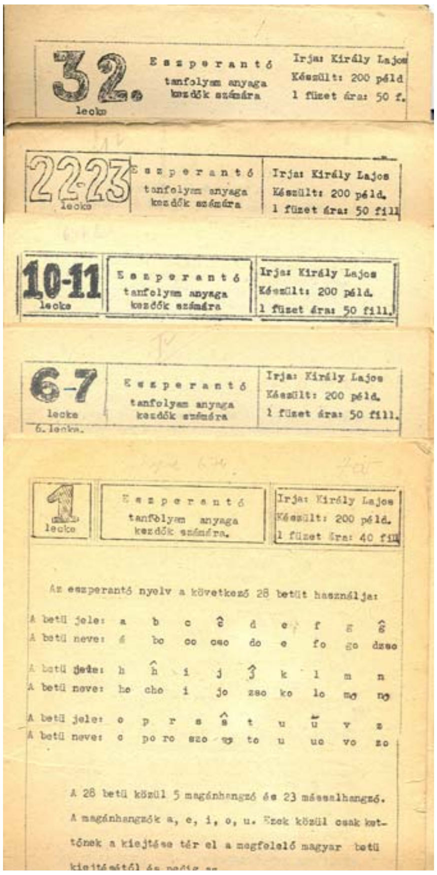

La lernolibroj skribitaj estas de Ludoviko Király

Kisspál János

Csiga biga

Kicsik és nagyok!
Vigyázat! Vagyok!
El ne tapossatok!
Ne legyetek vakok!

Tudod, hogy nem tudok,
Bizony el nem futok,
Inkább elpusztulok!
Hát, ne legyél tulok!

(A versnek eszperantó fordítása nincs)
(La poemo ne estas esperantigita)

AZ ÉHSÉG NAGY ÚR

A csanyik-völgyi asztma szanatórium lakója voltam, amikor az egyik november eleji délutánon felfigyeltem egy jól öltözött női látogatóra, aki több szobába is benézett, végül a folyosón egy ablakon kifelé bámulva megállott és ott álldogált. Nekem úgy tűnt, mintha nem találta volna meg akit keresett és most nem tudja, mitévő legyen.
Megkérdeztem tőle, kit keresett, megtalálta-e, esetleg tudok-e segíteni valamiben. Hangomra a nő összerezzent. Nem értettem, hogy mit mondott nagyon halkan. Megismételtem kérdésemet. Ő felemelte fejét, könnyes szemét rám emelve sírdogálta, hogy ennivalót szeretne kérni, - mert három napja nem evett és nagyon éhes, - de nem mer. Az okot tudakoló kérdésemre nem válaszolt. Ismét elfordult tőlem és a folyosóablakon át kifelé bámult. A szobákat sorra végigjártam. Mindenhol adtak valamit. Pár szem cukorkát, körtét, almát, egy vajas zsemlét egy darab főtt kemény tojással, egy darab háromszögű sajtot, néhány darab lakodalmas süteményt egy nylon zacskóba. Az idegen, jól öltözött asszony köszönetet intett, aztán kifordult a szanatórium kapuján. A folyosóablakból utána-néztem, vajon merre megy. Nem ment egyelőre sehová. Kint állott a kapu oszlopának dőlve és mohón ette a zacskó tartalmát.

Két nap múlva ismét vajas kenyér, tea, méz, kemény tojás, sajt volt a reggeli. Lehetett választani, hogy ki mit kér. Az egyik szobatársam ismét félretette a kemény tojást és a vajas kenyeret. Azt mondta, hogy beteszi az élelmet a hűtőbe. Ha ismét jönne az asszony, adjuk oda neki. De, az asszony nem jött el újra. Az élelem megmaradt. Azért, hogy meg ne romoljon, a szobatárs a vajas kenyeret és a két megtisztított keményre főtt tojást kitette egy darab papírra a kertbe az ablakunk alá. Úgy mondta, hogy biztosan jó lesz az valamelyik örökké éhes macskának, vagy a madárkák fogják majd kicsipegetni.

Nemsokára dühös fújást, morgást hallottunk. Meg voltunk győződve arról, hogy a két macska biztosan összeveszett a kaján. Az ablakhoz rohantunk, hogy megnézzük mi történt kint. A mi eseménytelen szanatóriumi életünkben ritka látvány a macskák marakodása az élelmen, hát látni akartuk.
No, az érdekességet meg is láttuk. De nem a két macskát, hanem egyet, dühösen fújva visszavonulni egy szép, jól megtermett róka elől. A macska igen dühös volt, a róka hol

morgott, hol ette a talált élelmet. A róka szájszőre tojásos volt, mivel éppen végzett az egyik tojással és akkor készült a vajas kenyérről lenyalni a vajat. Gondoltuk, utána következik a másik tojás. De, nem így történt. A róka előbb megette a kenyeret, aztán a másik tojást óvatosan a szájába vette és lassan farolva megindult hátra, a kerítés felé. Aztán megfordult és eltünt a kerítés alatt ásott lukban. Mivel az est már leszállott, másnap néztük meg merre távozott el a róka. Láttuk, hogy nem egy közönséges luk volt ott, hanem egy alagút, mely a szabadba, a kerítésen túli őszi erdőbe vezetett.

A szanatóriumból hazatérve a fiam azzal a hírrel fogadott, hogy egy tolvaj jár időnként a kertben. Egy sündisznócska rákapott a macskatápra, vagyis kerti macskáink száraz eledelére. Amíg nem láttam meg az eseményt én is, nem hittem el. Amikor már igen sötét az éj, akkor szokott megérkezni a nem kívánt vendég. Nem akartam ezt elhinni, mert úgy tudtam, hogy a sündisznó magvakat, olykor bogarakat, gyümölcsöt; almát eszik, ha talál. Így aztán egyik este a fiammal vártuk az éji vendéget. Előkészítettük a zseblámpát megvilágítani, ha jön. Hirtelen neszezést hallottunk. Kiszaladtunk a szobából. De nem a sündisznó volt. Egy kóbor macska kezdett enni, de tőlünk megijedve elfutott. Ezután sokáig vártunk. Úgy éjfél volt már, amikor ismét hallottuk a halk rágcsálást. Tovább figyeltünk. A holdfényben láttuk, hogy a macskáknak kitett sültcsirkehús darabokat és a csontot ette. Ezek után, mint desszert következett macskáink száraz eledele. Macskáink felborzolt szőrrel dühösen ülték körül és nézték, hogyan eszi meg előlük az ennivalójukat. És a vendéget nem érdekelték a számára odakészített alma darabkák. Hogyisne! Sokkal jobb falatokat talált magának!
És a csirkevacsora után csemegének a „Kite Kat”(száraz eledel) következett.
Amikor rávilágítottunk a sünire a zseblámpával, egy kicsit ijedten pislogott. De a csábítás oly nagy volt, hogy az étkezést nem hagyta abba, hanem még befejezte. Aztán a maradék egy darab csonttal eltávozott a kapu alatt ki a szabadba. Mentette, ami még menthető volt a számára.

Mindezen elgondolkoztam. Bizony, valamikor több millió éve, talán a kőkorszakban ugyanígy kezdődhetett egyes vad állatok, így a kutya és a macska háziasodása. Ha az állatok éheznek, közelednek az emberhez.
Kíváncsi vagyok, hogy a távoli ködös jövőben az embernek milyen segítőjévé válik majd a róka: a kutya rokona, és a sündisznó úgy, hogy mégse legyenek kiszolgáltatottjai annak?
A vágyott élelemért mit adnak majd egyenértékként cserébe az embernek?
Mert az éhség nagyon nagy úr!

Pásztor Lászlóné

SE LA MALSATO TURMENTAS

Mi estis kuracata en astmosanatorio en la Miskolc urba Csanyik-valo (legu Ĉanjik-valo), kiam dum iu novembra posttagmezo mi ekvidis bonvestitan virinon, kiu enrigardis ankaŭ kelkajn ĉambrojn, sed fine ŝi haltis sur la koridoro antaŭ fenestro kaj rigardante eksteren, restis starante samloke. Ŝajnis al mi, kvazaŭ ŝi ne trovis, kiun serĉis, kaj nun ne povas kionfari. Mi, por helpi volante, alparolis ŝin demandante, kiun ŝi serĉis, ĉu trovis tiun, ĉu mi povas helpi ion. Je mia voĉo ŝi ektremis. Mi ne komprenis, kion ŝi diris tre mallaŭte, tial mi ripetis mian demandon. Ŝi - larmokule rigarde sur min – plorete respondis; ke ne manĝis jam ekde tri tagoj, estas tre malsata, sed peti nutraĵon ne kuraĝas. Je mia nova demando ties kaŭzon demandanta, la virino ne respondis. Ŝi turnis sin denove for de mi kaj rigardis eksteren tra la koridora fenestro. Mi eniris ĉiujn ĉambrojn. Preskaŭ ĉiuj donis ion, kion ili povis: kelkajn sukeretojn, pirojn, pomojn, triangulajn fromaĝojn, malmolajn kuiritajn ovojn, buteran bulkon, kukojn en la nilon-saketon. La fremda, bonvestita virino dankon diris kaj foriris tra la sanatioria pordo. Scivoleme, al kiu direkto iros la virino, mi postrigardis ŝin de la fenestro.

Sed, ŝi iris tuj nenidirekton. Ekstere, apogante sin al la pordokolono ŝi avide manĝegis la enhavon de la saketo.

Post du tagoj la matenmanĝo: buteraj bulkoj, teo, mielo, kuiritaj ovoj kaj fromaĝoj estis denove. Kiu kion volis manĝi, tion elekteblis. Mia unu samĉambrino denove flankenmetis la tutkuiritan ovon kaj la buterigitan panon. Ŝi diris al ni, ke enmetos ilin en la friĝidejon, kaj se venos denove tiu virino, do ni donu tiujn al ŝi. Sed, la virino ne venis denove. La manĝaĵoj restis. Tial, ke tiuj ne malboniĝu, la malsanulino metis tiujn sur paperon sur la teron, en la korto sub nian fenestron. Ŝi diris, ke tiuj bonaj estos por la la eterne malsataj katoj aŭ la birdetoj formanĝos la nutraĵon pinĉete.

Baldaŭe aŭdiĝis kolera murmuro kaj stranga blovo. Ni estis konvinkiĝintaj, ke du katoj interkoleris ĵaluze pro la nutraĵo. Ni kuris al la fenestroj por rigardi, kio okazis ekstere.
Dum nia seneventa sanatoria vivo rara vidaĵo estas la mord-batalo de la katoj por havi la nutraĵon, do ni volis vidi. Nu, ni ekvidis la interesaĵon. Sed, ne la du katojn, sed unu, kiu strange blovante malantaŭen retiriĝis de granda vulpo. La kato estis kolerega, la vulpo foje murmuris, foje manĝegis la trovitan nutraĵon. La lipharo de la vulpo estis ovhava, kaj tiam preparis sin por deleki la buteron pri la butera bulko. Nu, ni pensis, ke post tio sekviĝos la alia ovo. Sed ne tiel okazis. Unue la vulpo finmanĝis la tutan panon, poste tre singarde enbuŝprenis la alian ovon kaj komencis retiriĝi malrapide, dorsdirekte al la kortobarilo. Fine, ĝi sinturnis kaj malaperis en la truo, fosita sub la barilo. Je tiam iĝis vespero, tial alitage ni rigardis, kien foriris la vulpo. Ni vidis, ke tiu ejo ne simpla truo sed kaŝvojo estis, kio kondukis en la liberan naturon, en la malantaŭbarilan aŭtunan arbaron.

Hejmenveninte de la sanatorio, mia filo atendis min kun famo, ke en nia ĝardeno ŝtelisto iradas de tempo al tempo. La sekan nutraĵon de niaj katoj erinaco ŝteladas. Dum vesperoj, kiam la mallumo jam estas densa, kutimas veni la neatendita gasto. Mi ne volis kredi tion, ĉar mi sciis, ke la erinaco manĝas semojn, malofte skarabojn, fruktojn, eble pomojn, se ĝi trovas. Sed foje, iu vespere mia filo kaj mi atendis la noktan gaston. Ni antaŭpreparis la poŝlampon por eklumigi ĝin, se venos. Do, subite ni aŭdis ioman bruetadon. Ni kuris eksteren el la ĉambro. Sed, ne la erinaco estis. Vaganta kato komencis manĝi, sed timiĝinte de ni, forkuris. Ni longe atendis poste. Preskaŭ noktomezo estis, kiam ni denove aŭdis la mallaŭtan maĉadon. Ni atentis plie. En la lunlumo ni vidis, ke erinaco manĝis la bakitajn kokinviandpecojn kaj ostojn metitajn al la katoj. Poste finante per ili, komenciĝis, kiel deserto la seka manĝaĵo de niaj katoj. Niaj katoj sidis per hirtiĝanta krinaro ĉirkaŭ ĝi, kaj kolerege rigardis kiel ĝi formanĝas iliajn nutraĵojn. Kaj, la gaston ne interesis la pompecoj.
Sed, ja! La erinaco trovis pli bonajn manĝaĵpecojn por si mem, ol la pomo.

Kiam ni prilumigis la erinacon, ĝi iomete timiĝante palpebrumis. Sed la manĝaĵo tiel forte allogis, ke ne lasis, sed finis la formanĝon. Poste en buŝon kaptante la restintan unu kokinfemuroston, rapide foriris sub la ĝardenpordo el nia ĝardeno, eksteren. Jes, ĝi savis, kio savebla estis por mem.

Nu, mi pripensadis. Antaŭ nia erao plur mil jaroj, eble en la ŝtonepoko certe same komenciĝis la domeskiĝo de la sovaĝaj bestoj: la hundo, kato.
Se la malsato turmentas, la bestoj proksimiĝas al la homoj.

Mi estas scivolema, ke en la fora nuba estonto la vulpo – la parenco de la hundo - kaj la erinaco kiel, per kia agado helpos la Homon tiel, ke tamen ili ne estu subigitaj por tiu? Interŝanĝe egalvaloron kion ili donos por la Homo pro la sopirata, bezonata nutraĵo?
Ĉar la malsato treege povas suferigi, turmenti!!!

Adrienne, s-rino Pásztor

BÖLCS MONDÁSOK / SAĜECAROJ

Feltétlenül nősűlj meg! Ha jó feleséget találsz, szerencsés leszel; ha rosszat, filozófus leszel.
Ne távolítsd el a legyet baltával barátod homlokáról.

Dr. Dudich Endre gyüjteményéből

Nepre edziĝu! Se vi trovas bonan edzinon, vi iĝos feliĉa; se malbonan, vi iĝos filozofo.
Ne uzu hakilon por forigi muŝon desur la frunto de via amiko.

El kolekto de D-ro Endre Dudich

A 92. Egyetemes Eszperantó Kongresszus

Japán, az idei kongresszusi ország

Azoknak, akik már jelentkeztek, de bizonyára azoknak is, akik még nem, sok kérdésük van Japánról, annak metropolisáról Yokohamáról, a japán eszperantó mozgalomról, irodalomról stb. Ime Hori Yasuonak, az Egyetemes Eszperantó Szövetség ázsiai Eszperantó bizottsága elnökének néhány válasza.

JAPÁN FÖLDRAJZA

Hol van Japán?

Japán a Csendes-óceán térségében helyezkedik el az ázsiai kontinens keleti partja mentén, Oroszország, Észak,-és Dél Korea, valamint Kína szomszédaként. Japán kb. 7000 szigetből áll. A négy fő sziget az északi Hokkaidoo, a két középső Honsuuo és Sikoku, a déli Kjuusuu. Délebbre van a Nansei szigetcsoport (déli és nyugati szigetek), amely alkotja az Okinaua kormányzóságot.

Japán trópikus ország?

Igen és nem. Japán hosszan nyúlik északról délre. A hosszúság kevesebb, mint 3000 km. Japán legészakibb része a fagyalatti zónához tartozik, ahová télen érkeznek a kontinens felől az úszó jégtáblák. A legdélibb rész közvetlenül Tajvan mellett a szubtrópikus zónához tartozik, ahol banánt aratnak. A középső rész a közepesen meleg zónához tartozik, ahol élvezni lehet a négy szép évszakot.

Sokszor havazik-e Tokióban és Yokohamában?

Nem. A Honsuu sziget hosszában magas hegyek húzódnak. Ez a földrajzi feltétel az oka a nagy éghajlati különbségnek a hegység két különálló vidéke között. Télen erős és hideg szél fúj Szibériától Japán felé. E szelek elérik a hegységeket, és havazást okoznak a Szibériához és

a Japán tengerhez közeli területeken.A hóréteg vastagsága gyakran meghaladja a 3 m-t és kínozza az ottani lakosságot. Viszont a Csendes-óceán felöli területeken csak hideg szelek vannak hó nélkül és az emberek élvezhetik a tél derült napjait.

Japán alföldi ország?

Nem. A négy sziget nagy része meredek hegyekből áll, erdőkkel borítva. Az ország 67 %-a hegység és csak 13 %-a síkság. A japánok többsége ezeken a keskeny síkságokon lakik. Az ország területe 370000 km^2, amely majdnem akkora, mint Németország. Japán lakosainak száma 127 770 000 fő, Németországé 77 865 000 fő, igy érthető, hogy a japánok sűrűn laknak. A következő utazással kapcsolatos gyermekdallal jól megérthetik Japán földrajzi vonásait:

„Épp rohantunk hegyen át és tengerparton,
De most zajos vashídon szaladunk rendben,
Mégis pillanat múlva alagútban vagyunk,
Azon át hamarosan széles zőld mezőbe csúszunk.

(fordította: Macuba Kikunobu)

Ez a dal mutatja, hogy a japán táj kis területen nagyon változatos.

Miért gyakoriak a földrengések?

A japán szigetek keleti oldalán a Pacifikus fennsík és a Filipin-tengeri fennsík összeütközik az Eurázsiai Fennsíkkal, ami földrengéseket okoz. A nem szilárd földrajzi helyzet miatt Japánban bőven vannak vulkánok. Sok aktív vulkán van, pl: Sakurazsima, Asama és Aso-hegyek, amelyek minden nap füstöt és hamut szórnak ki. Még a Fuzsi hegy is (3776 m magas) vulkán, amely csak 300 éve (1707-ben) tört ki, és az oldalánál egy kis hegyet készített. Mégis, hála a vulkánoknak, annyira sok hőforrás sok van egész Japánban, hogy a japánoknak nem hiányoznak a fürdőhelyek.

Évszakokról

Tokióban és Yokohamában, amelyek a közepesen meleg zónában vannak, négy évszak van.A téli hónapok a december, január, február. Mindkét városban ritkán havazik és nincs nagyon hideg. A tavaszi hónapok a március, április, május. Április elején mindenhol virágzik a nemzeti virág, cseresznyevirág. Sokan kirándulnak, hogy élvezzék a szakurákat, a cseresznyevirágokat. A május nagyon kellemes hónap friss zöldekkel. Nyári hónapok a junius, julius, augusztus. Junius közepétől július közepéig esős évszak van, amikor a hortenziák szépen virágoznak. Aztán jön a forró és párás nyár. Sajnos a legmelegebb időben lesz az Eszperantó Kongresszus, de ne féljenek. Japán modern ország, felszerelve modern készülékekkel, tehát a csarnokokban, szállodákban kellemesen fogják eltölteni az időt, kellemes hőmérsékleten. Az őszi hónapok a szeptember, október, november, amikor a hegyek szinesek lesznek vörös és sárga levelek által.

YOKOHAMA ÁLTALÁBAN

Yokohama

Yokohamának hosszú története van?

250 év alatt a japán modernizálás előtt (1868) Japán bezárkózott a külföldi országok előtt, kivéve Kínát és Hollandiát. Ekkor Yokohama kis falu volt. De 1859-ben, amikor a japánok megváltoztatták elkülönítő politikájukat. Yokohama Japán fő kapuja lett. Ezért Yokohamának nincs oly hosszú története, mint Nárának, Kiotónak és Kamakurának, Japán volt fővárosainak, de fontos szerepet játszott a japán modernizálásban.

Milyen város most Yokohama?

Yokohama a II. világháború előtt a nemzetközi kereskedelem és ipar városa volt. A Yokohamából az egész világba exportált japán selyem fejlesztette Japánt. A Kantoo-i(1923) nagy földrengés és a II. világháború lerombolta az egész várost, de újra emelkedett a hamvaiból.

Hol van az Egyetemes Eszperantó Kongresszus helye?

1989 óta egy új lakónegyedet kezdtek építeni, amit MM21-nek neveztek (Minato-Mirai 21=Haveno-Estonteco 2l), ahol szimbolikus torony van, Yokohama Nemzetközi Kongresszusi helye (az Egyetemes Eszperantó Kongresszus fő helye), Yokohama Művészeti Múzeuma, koncertterme stb. Kongresszusi tagok nem csak a 19. és 20. század épületeit és kulturális örökségeit élvezhetik, hanem a 21. század szupermodern létesítményeit is.

Milyen az Eszperantó mozgalom Yokohamában?

Yokohamában van a legerősebb Eszperantó klub, melyet Yokohamai Eszperantó Körnek neveznek, becenevén: Hama-Kör. 88 tagja van (2005) és a tagok minden szombaton néhány csoportban tanulnak. Történnek bevezető tanfolyamok, kiállítások, Hama-kör-estek előadásokkal stb.Két időszaki kiadványt adnak ki: Tamtam (főleg japánul) és a Tamtam újdonságok (eszperantóul). Az élénk eszperantó élet és a helyzet célszerűsége miatt Jokohamára esett a választás, hogy az Egyetemes Eszperantó Kongresszus városa legyen.

JAPÁN TÁRSADALOM

Miért fejlődött Japán ennyire gyorsan a II. világháború után?

Majdnem mindegyik nagy japán város teljesen földdel lett egyenlővé téve az amerikai légi támadások által a II. világháború végén, de aztán Japán tulélte, mint egy főnix madár. Véleményem szerint ennek két fő oka van és két következő oka.Az első az amerikai politika, mely Japánt pajzsként használta a szocialista országokkal szemben, nevezetesen a Szovjetunió és Kína ellen. Ezért Amerika nem sajnált pénzt és Japán fejlődött.A másik ok a Japán alkotmány , amely tiltja a háborút és hadsereg tartását. Hála ennek, Japán csak a gazdasági fejlődésére költhetett pénzt, fegyverekre nem költött. A két következő ok a két háború: a Kóreai és Vietnámi Háború. A Koreai Háborúban, az 50-es években Japán élelmezte az amerikai hadsereget és sok hasznot hozott. Amikor a japán gazdaság stagnálni kezdett a 60-as években, jött a Vietnámi Háború és Japán újból élelmezte az amerikai sereget és hasznot hozott. Ne felejtsük el, hogy a mostani japán gazdasági fejlődés tartozik a koreai, vietnámi, amerikai és más elesett harcosoknak.

Milyenek a japán városok és emberek?

Amikor elérik a japán repülőtereket, meg fognak lepődni azok nagyságán és szépségén. Nagy városok tele magas betonépületekkel és luxus autókkal, de hulladék nélkül. Vonatok időben jönnek késés nélkül, és utasok szállnak ki,-és be sorban és rendben. Az emberek szépen és illően öltözködnek, de sose fog látni nőket kimonóban. A japán városok teljesen hasonlóak az európaiakhoz, kivéve az embereket mongoloid arcaikkal. Habár utóbb történnek terrorcselekmények, az emberek élhetnek fenyegetés és lopás nélkül. Még éjszaka is járhatnak félelem nélkül. A mezőkön rizsföldek nyújtózkodnak az erdők között és távolról látni fognak magas hegyeket. Japán nagyon szép ország sok természeti szépséggel. Japán minden ételféleséget kínál, keletieket, nyugatiakat, sőt afrikaiakat is. Japán még hírhedt a drágaság miatt, de az utóbbi időben az árak csökkentek és olcsóbban fognak élni Japánban, mint a

nyugati országokban. Egy példa a „a marhahúsos tál”. Három euró ellenében jól lakhat vele gyors éttermekben. Tehát ne féljen!

Milyenek a mostani társadalmi problémák?

Ha csak a felszint nézzük, ugy tünik, Japánnak nincsenek problémái. De mégis. Elöször „szegénység” támadja az embereket. A kormány azt mondja, most tart a gazdaságunk fellendülése, de csak a nagy vállalatok fejlődnek, mialatt a dolgozók szenvednek a tulmunkától és a munkanélküliségtől. Emiatt.a teljes gazdaság, hogy csökkentse a termelési kőltségeket, sok gyár áttelepült más ázsiai országba és igy hiányoznak a japánok munkahelyei. Társaságok tőrvényes dolgozókat helyettesítenek törvénytelenekkel, ezért a munkanélküliségi arány, főleg a fiatalok között növekszik. Ezen kívül az elmult években a kormány az amerikai stílusú „szabadabb” gazdaságot tette előtérbe és ez a nép között nagy bevételkülönbséget okozott, nevezetesen kevés gazdag győző és sok szegény legyőzött. Másodszor a növekvő megélhetési nehézség miatt csökkent a házasságok és születések száma. A japán lakosság 2005-ben 127 770 000 fő volt, de ez a szám volt a csúcs a mi történelmünkben és 50 év mulva, 2055-ben csökken 89 930 000-ra.
Másik probléma a soviniszta tendencia a politikai világban. A japán alkotmány lemondta a háborút és hála ennek, a japánok sose haltak meg és sose gyilkoltak harcban a II. világháború után. De az amerikai nyomás miatt, hogy Japán ne csak szóban és pénzzel, de háborúban is segítse Amerikát, a japán vezető pártok revidiálni akarják az alkotmányt. Decemberben sikerült nekik törvényesíttetni egy uj nevelési alkotmányt, melynek célja a tanulók hazafias nevelése, nevezetesen halál a hazáért. Ez a mozgalom veszélyes az ázsiai országok békés egymás mellett élése számára, mert az alkotmány és nevelési alkotmány reviziója a II, világháború előtti és alatti ázsiai országokba irányuló japán betörés semmibevételén és igazolásán alapul.

Az ESZPERANTÓ c. újság 2007. februári számából
Hori Yasuo cikkét magyarra fordította: Pásztor László

LA 92. UNIVERSALA ESPERANTO-KONGRESO

Japanio, la ĉi-jara kongreslando.

Tiuj el ni, kiuj jam aliĝis, sed certe ankaŭ tiuj, kiuj (ankoraŭ) ne aliĝis al la 92-a UK en Jokohamo, verŝajne havas multajn demandojn pri la lando, ĝia metropolo Jokohamo, la japanaj Esperanto-movado kaj literaturo ktp. Jen kelkaj respondoj de Hori Yasuo, prezidanto de la komisiono de UEA pri Azia Esperanto-Movado.

JAPANIO GEOGRAFIE

Kie estas Japanio?

Japanio situas en Pacifika Oceano laŭ la orienta bordo de la azia kontinento, najbare de Rusio, Nord,- kaj Sud Koreio kaj Ĉinio. Japanio konsistas el ĉirkaŭ 7000 insuloj. La kvar ĉefaj insuloj estas la norda Hokkaidoo, mezaj Honŝuu kaj Ŝikoku kaj suda Kjuuŝuu. Pli sude estas la Nansei-insularo (sud,-kaj okcidenta insularo), kiu konsistigas la gubernion Okinaŭa.

Ĉu Japanio estas tropika lando?

Jes kaj ne. Japanio etendiĝas longe de nordo al sudo. La longeco estas malpli ol 3000 kilometroj. La plej norda parto de Japanio apartenas al la subfrosta zono, kien alvenas flosantaj glaciegoj el la kontinento en vintro kaj la plej suda parto, tuj apud Tajvano, apartenas al la subtropika zono, kie oni povas rikolti bananojn. La meza parto apartenas al la mezvarma zono, kie oni povas ĝui kvar belajn sezonojn.

Ĉu neĝas multe en Tokio kaj Jokohamo?

Ne. Laŭlonge de la Honŝuu-insulo etendiĝas altaj montaroj. Tiu geografia kondiĉo naskas grandan klimatdiferencon inter du regionoj apartigitaj de la montaroj. En vintro fortaj kaj malvarmaj ventoj alblovadas de Siberio al Japanio. Tiuj ventoj trafas tiujn montarojn kaj faligas neĝon en la regionoj frontantaj al Siberio kaj la Japana Maro. Ofte la neĝtavolo superas 3 metrojn kaj suferigas la tieajn loĝantojn. Male al la regionoj, kiuj situas laŭ Pacifika Oceano, venas nur malvarmaj ventoj sen neĝo kaj oni povas ĝui serenajn tagojn dum vintro.

Ĉu Japanio estas ebena lando?

Ne. Granda parto de la kvar insuloj konsistas el krutaj montoj kovritaj de arbaroj. 67 % de la lando estas montara, kaj nur 13 % estas ebena. La plejmulto de la japanoj loĝas en tiuj malvastaj ebenaĵoj.
La grandeco de la lando estas 370 000 km², kiu estas preskaŭ samgranda kiel Germanio. La loĝantaro de Japanio estas 127 770 000, dum tiu de Germanio estas 77 865 000, do vi komprenas, kiel dense japanoj loĝas.
Per la sekva infankanto pri trajnvojaĝo vi bone komprenos la geografiajn trajtojn de Japanio:

Ĵus kuregis ni tra monto kaj ĵus sur marbord'
Sed nun brue sur ferponto kuras ni laŭ ord'
Tamen post momento trovas ni nin en tunel'
Tra ĝi baldaŭ ni nin ŝovos al vastkampa verd'

(tradukita de Macuba Kikunobu)

Tiu ĉi kanto montras, kiel variaj estas japanaj pejzaĝoj en malgranda tereno.

Kial oftas tertremoj?

Oriente de la japana insularo, la Pacifika plato kaj Filipinmara plato kolizias kun la Eŭrazia plato, kio kaŭzas tertremojn. Pro la malstabila geologia situacio abundas vulkanoj en Japanio. Ĝi havas multajn aktivajn vulkanojn kiel la montoj Sakuraĵima, Asama kaj Aso, kiuj eligas fumon kaj foje cindron ĉiun tagon. Eĉ la monto Fuĵi (3776 metrojn alta) estas vulkano, kiu

nur antaŭ 300 jaroj (en 1707) erupciis kaj naskis monteton ĉe sia flanko. Tamen, dank'al vulkanoj estas tiom multe da termofontoj en la tuta Japanio, ke al japanoj ne mankas lokoj por sin bani.

Kiel pri jarsezonoj?

En Tokio kaj Jokohamo, kiuj situas en la mezvarma zono, estas kvar sezonoj. La vintraj monatoj estas decembro, januaro kaj februaro. En ambaŭ urboj malofte neĝas kaj ne tre malvarmas. La printempaj monatoj estas marto, aprilo kaj majo. Komence de aprilo ĉie floras la naciaj floroj sakuroj kaj multaj homoj turismas por ĝui sakuro-florojn. Majo estas tre agrabla monato kun freŝaj verdaĵoj. La someraj monatoj estas junio, julio kaj aŭgusto. De la mezo de junio ĝis la mezo de julio estas pluva sezono, kiam hidrangeoj bele floras. Poste venas la varmega kaj humida somero. Bedaŭrinde en la plej varma tempo okazos la UK, sed ne timu. Japanio estas moderna lando ekipita per modernaj aparatoj, do en haloj kaj hoteloj vi povos agrable pasigi la tempon en agrabla temperaturo. La aŭtunaj monatoj estas septembro, oktobro kaj novembro, kiam la montoj estas bele tinkturitaj de ruĝaj kaj flavaj folioj.

JOKOHAMO ĜENERALE

Jokohamo

Ĉu Jokohamo havas longan historion?

Dum 250 jaroj antaŭ la japana moderniĝo (l868) Japanio sin fermis kontraŭ eksteraj landoj krom Ĉinio kaj Nederlando. En tiu periodo Jokohamo estis malgranda vilaĝo. Sed en 1859, kiam Japanio ŝanĝis sian izolisman politikon, Jokohamo fariĝis la ĉefa pordo de Japanio. Tial Jokohamo ne havas tiel longan historion kiel Nara, Kioto kaj Kamakura, la eksaj ĉefurboj de Japanio, sed ĝi ludis tre gravan rolon por la japana moderniĝo.

Kia urbo nun estas Jokohamo?

Antaŭ la dua mondmilito Jokohamo estis urbo de internacia komerco kaj industrio. Japana silko eksportita de Jokohamo al la tuta mondo prosperigis Japanion. Dume la Granda Tertremo Kantoo (1923) kaj la dua mondmilito detruis la tutan urbon, sed ĝi releviĝis de la cindro.

Kie estas la kongresejoj de la UK?

De la jaro 1989 oni komencis konstrui novan kvartalon nomatan MM21(Minato-Mirai21 = Haveno-Estonteco21), kie estas Simbola Turo, internacia kongresejo Pacifiko-Jokohamo (ĉefkongresejo de la UK), Art-muzeo de Jokohamo, koncertohalo ktp. Kongresanoj povos ĝui ne nur konstruaĵojn kaj kulturaĵojn hereditajn de la 19-a kaj la 20-a jarcentoj, sed ankaŭ supermodernaĵojn de la 21-a jarcento.

Kia estas la Esperanto-movado en Jokohamo?

En Jokohamo troviĝas la plej forta Esperanto-klubo en Japanio nomata Jokohama Esperanto-Rondo, karesnome Hama-Rondo. Ĝi havas 88 membrojn (2005) kaj ĉiun sabaton membroj lernas dise en kelkaj grupoj. Ĝi okazigas enkondukajn kursojn, ekspoziciojn, Hama-Rondo-Vesperon kun prelegoj ktp. Ĝi eldonas du periodaĵojn: La Tamtamo (ĉefe en la japana) kaj Novaĵoj Tamtamas (en Esperanto). Pro tiuj viglaj Esperanto-agadoj kaj oportuneco de la situo, Jokohamo elektiĝis kiel kongresurbo de la UK.

JAPANA SOCIO

Kial Japanio tiel rapide progresis post la dua mondmilito?

Preskaŭ ĉiuj grandaj japanaj urboj estis tute ebenigitaj de la usonaj aeratakoj ĉe la fino de la dua mondmilito, sed poste Japanio revivis kiel fenikso. Laŭ mia opinio, estas du ĉefaj kialoj kaj du sekvaj kialoj por tio. La unua estas la usona politiko uzi Japanion kiel ŝildon kontraŭ socialismaj landoj, nome Sovetunio kaj Ĉinio. Por tio Usono ne ŝparis monon kaj Japanio prosperis. La dua kialo estas la Japana Konstitucio, kiu malpermesas militon kaj posedon de armeo. Dank'al ĝi, Japanio povis elspezi monon nur por sia ekonomia progreso, sed ne por armiloj. La du sekvaj kialoj estas du militoj: la Korea Milito kaj Vjetnama Milito. Dum la Korea Milito en la 50-aj jaroj, Japanio proviantis la usonan armeon kaj multege profitis.. Kiam la japana ekonomio ekstagnadis en la 60-aj jaroj, okazis la Vjetnama Milito kaj Japanio denove proviantis la usonan armeon kaj profitis. Ni ne devas forgesi, ke la nuna japana ekonomia progreso ŝuldas al sango de koreoj, vjetnamoj, usonanoj kaj aliaj batalantoj.

Kiaj estas japanaj urboj kaj homoj?

Kiam vi atingos japanajn flughavenojn, vi surpriziĝos pro iliaj grandeco kaj beleco. Grandaj urboj estas plenaj de altaj betonaj konstruaĵoj kaj luksaj aŭtomobiloj, sed sen rubaĵoj. Trajnoj venas ĝustatempe sen malfruo kaj pasaĝeroj el,-kaj envagoniĝas vice kaj bonorde. Homoj vestas sin bele kaj dece, sed vi neniam vidos virinojn en kimono. Japanaj urboj tute samas kiel eŭropaj urboj krom homoj kun mongoloidaj vizaĝoj. Kvankam lastatempe okazas foje teruraj krimoj, homoj povas vivi sen vivminaco kaj ŝtelado. Eĉ meznokte vi povas paŝi sen timo. En kamparo etendiĝas rizkampoj inter arbaroj kaj fore vi povos vidi altajn montojn. Japanio estas tre bela lando kun multe da bela naturo.
Japanio ofertas ĉiajn specojn de kuiraĵoj, orientajn, okcidentajn kaj eĉ afrikanajn. Japanio ankoraŭ estas fifama pri multekosteco, sed lastatempe ĉiuj prezoj malaltiĝis kaj vi povos vivi pli malmultekoste en Japanio ol en okcidentaj landoj.Unu ekzemplo estas „bovaĵtaso". Kontraŭ tri eŭroj vi povas satigi vin per ĝi en tiaj rapidservaj restoracioj. Do ne timu!

Kiaj estas la nunaj sociaj problemoj?

Ŝajnas, ke Japanio ne havas grandajn problemojn, se vi vidas surfacon de la japana socio, sed fakte tamen. Unue „malriĉeco" atakas homojn. La registaro diras, ke nun daŭras prosperego en nia ekonomio, sed nur grandaj entreprenoj prosperas, dum laboristoj suferas pro longaj laborhoroj kaj maldungoj. Pro la tutgloba ekonomio, por redukti produktokostojn, multaj fabrikoj translokiĝis al la aliaj aziaj landoj kaj mankas laborlokoj al japanoj. Kompanioj anstataŭigas regulajn laboristojn per neregulaj, tial la senlaboreca proporcio, precipe inter junuloj, pligrandiĝas. Krome dum la pasintaj kelkaj jaroj la registaro antaŭenpuŝis la usonstilan, pli „liberan" ekonomion kaj tio naskis grandan enspez-diferencon inter la popolanoj, nome malmulte da riĉaj venkintoj kaj multe da malriĉaj venkitoj. Due pro la kreskanta malfacileco vivi en la socio, malmultiĝas geedziĝoj kaj sekve naskiĝoj. La japana loĝantaro en 2005 estis 127 770 000, sed tiu nombro estis la pinto en nia historio kaj 50 jarojn poste en 2055 ĝi falos al 89 930 000.
Alia problemo estas ŝovinisma tendenco en la politika mondo. La japana konstitucio rezignas militon kaj dank'al tio japanoj neniam mortis kaj mortigis en batalo post la dua mondmilito. Sed pro la usona premo, ke Japanio ne nur buŝe kaj mone subtenu, sed milite helpu Usonon, la japanaj gvidantaj partioj volas revizii la konstitucion. La lastan decembron ili sukcesis leĝigi novan edukkonstitucion, kiu celas edifi lernantojn per patriotismo, nome sinofero (morto) por la patrujo.Tiu movo estas danĝera por la paca kunvivado de aziaj landoj, ĉar la revizioj de la konstitucio kaj la edukkonstitucio baziĝas sur ignoro kaj pravigo de la japana invado en aziajn landojn antaŭ kaj dum la dua mondmilito.

El la 2007. februara numero de la revuo Esperanto, laŭ artikolo de Hori Yasuo

NORDHUNGARIA INFORMO

Pásztor László, Pásztor Lászlóné H-3530. Miskolc, Király u.25. 2/2.

Tel.: + 36 70 206 1739
Tel.: + 36 70 570 8895

Retpoŝto / E-Mail: pasztor.laszlo4@chello.hu

Weblap / Retpaĝo: http://kiralylajos.extra.hu